

LA GESTIÓ DE LA DIVERSITAT AL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS (III)

A continuació us oferim la investigació “La gestió de la diversitat al sistema educatiu de les Illes Balears”. Aquesta feina de recerca, que ha comptat amb el suport de la Conselleria d’Educació i Cultura del Govern Balear, ha consistit en estudiar i detectar les necessitats i obstacles cap a una integració plena de la població estrangera resident a les Illes Balears, a partir de la primera institució social que té com a objectiu bàsic la integració dels seus nous membres: l’escola. La feina vol ésser el més científica possible i per això s’han estudiat les que són, des del nostre punt de vista, les 6 nacionalitats més representatives de la complexa varietat de col·lectius immigrants a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Per la seva extensió, oferim l’estudi dividit en tres parts.

C.4. RESULTATS PER ALUMNAT

Factors Comuns

C.4. Resultats per alumnat

C.4.1. Factors comuns

- Els resultats acadèmics de l'alumnat estranger és troben molt lligats al domini de les llengües oficials de la CAIB, és a dir, de les llengües vehiculars del sistema educatiu. En aquest sentit constaten dues coses: una incorporació primerenca al sistema educatiu balear ajuda a millorar els rendiments acadèmics i, per altra banda, aquelles persones procedents de l'àmbit lingüístic castellà parteixen amb avantatge.
- En tots els casos l'interès i motivació per part de l'alumne estranger ajuda a compensar les mancances lingüístiques i és valorat pel professorat molt positivament.
- La finalitat de la migració econòmica és sempre la incorporació al mercat de treball per aconseguir un millor nivell de vida, això es trasmet a tot l'alumnat adolescent entrevistat. El cas diferenciat és una part de l'alumant britànic que aspira a continuar estudis universitaris fora de les Illes i en cert casos a la UIB, així com casos individuals de determinades nacionalitats (Búlgara, Senegalesa, etc.)
- L'aspiració d'obtenir una bona feina, una bona preparació professional i un bon nivell d'estudis com a mecanismes de millora són comuns a totes les entrevistes.
- La principal dificultat que manifesta l'alumant estranger és el domini de la llengua catalana, ja que el castellà el troben més fàcil, més al seu abast dins l'entorn quotidià, etc. No relacionen les dificultats d'integració a altres factors.
- La majoria d'alumnat manifesta haver tingut un millor nivell d'estudis al seu país d'origen, amb millors notes; a pesar de trobar-se millor als centres educatius de les Illes perquè son més permisius, ja que el nivell de disciplina no es tan exigent. Respecte a aquest fet, es troben opinions oposades.
- Tots els adolescents entrevistats es senten del seu país d'origen i en el cas d'obtenir la nacionalitat espanyola les motivacions són de tipus pràctic (econòmic, igualtat jurídica) més que ideològic o sentimental.
- Les famílies fixen les seves expectatives respecte als fills en l'educació, per tant, opinen que aquesta és el camí més directe cap a la integració i la promoció econòmica i social.
- En el temps d'oci, troben respostes de tot tipus, no obstant la majoria d'alumnat estranger viu més dins el seu propi entorn familiar, més tancat que l'autòcton, realitzant activitats comuns com: l'ús de les noves tecnologies (Internet, ..), mirar la TV, anar al cinema amb familiars i amics de la seva nacionalitat, etc.

C.4. Resultats per alumnat

Mallorca

C.4.2.1 Equador

C.4.2.2 Marroc

C.4.2.3 Regne Unit

C.4.2.4 Senegal

C.4.2.5 Xina

C.4.2.6 Bulgària

C.4.2. Mallorca

C.4.2.1. L'alumnat adolescent de l'Ecuador.

L'informe referit a la població equatoriana a Mallorca esta redactat en castellà, precisament per no perdre els matisos de les entrevistes, tal com es va realitzar al Projecte Pilot.

Escolarización en Ecuador

Los jóvenes entrevistados tienen entre 14 y 17 años, nacidos en Ecuador procedentes de un entorno urbano, residen en España entre 3 meses y cinco años. Una proporción alta de estos chicos estudio en colegios privados en Ecuador en respuesta a la creencia de sus padres de que la mejor educación es la pagada. Todos aseguran haber tenido buenos resultados académicos durante su escolarización en Ecuador, y al hablar del sistema educativo ecuatoriano comentan:

“allí los profesores eran más estrictos que aquí, aquí no son muy estrictos con los trabajos”

“ en Ecuador son más estrictos porque el sistema es así y eso te hace que seas más responsable”

“allá son más estrictos, haces la tarea o la haces no hay opción, aquí en cambio no importa... nosotros funcionamos a la fuerza y seamos sinceros necesitamos que nos obliguen, sino lo hacen no llegamos a ninguna parte”

“aquí es más fácil, en Ecuador van como más adelantados, se estudia más allá... hay más tiempo para hacer los deberes”

“era buena estudiante” asegura, habla en pasado porque tuvo que repetir curso *“aquí te haces más vaga”* comenta tratando de explicarlo.

Estos comentarios nos permiten inferir la necesidad de estos chicos de tener un sistema de educación estricto para obtener resultados costumbre que choca con la filosofía del sistema educativo español.

Escolarización en Palma

Según los entrevistados su rendimiento general es bueno, dominan la lengua catalana y en el caso de los que llevan pocos meses en Baleares a pesar de las dificultades asociadas al proceso migratorio afirman no tener demasiados problemas.

Las diferencias que existen entre la cultura española y la ecuatoriana provocan que haya poco **absentismo y abandono escolar** ya que dentro de las familias ecuatorianas la educación tiene un papel fundamental como medio de **promoción social**, por ello los padres destinan el dinero necesario para dar una educación mejor a sus hijos, ya lo hacían en Ecuador por la falta de reconocimiento social de la escuela pública allí pero este comportamiento se transfiere al contexto Balear y de ahí surge el interés de muchos padres ecuatorianos porque sus hijos estén en centros concertados porque además esperan de estos centros un mayor nivel de disciplina y exigencia.

Respecto a las estrategias y la **actitud del profesorado** los entrevistados afirman con rotundidad que son poco estrictos, esta diferencia respecto al sistema ecuatoriano provoca que la relación con los profesores sea fluida pero a la vez al no ser una figura de **autoridad típica** para la concepción ecuatoriana no genera interés o respeto entre los alumnos y por ello prestan menos **atención** en las clases o están poco concentrados, en general pierden los **hábitos escolares rigurosos** que habían adquirido en Ecuador pero mantienen sin embargo una buena comprensión de los conceptos y una **actitud comunicativa** en el aula.

En cuanto a las **relaciones entre iguales**, estos jóvenes ecuatorianos mantienen una **relación normal** con sus compañeros en el contexto escolar Balear, sin embargo hay que tener en cuenta que esta relación no es la normal para personas de su edad que viven en Ecuador por tanto ha supuesto una **adaptación al medio** en la que han cambiado valores relacionados con la comunicación y comportamientos entre sexos hacia una postura **menos conservadora**, sin embargo se mantienen comportamientos o **creencias sexistas** propias de la cultura ecuatoriana como el cuidado excesivo de las chicas en contra de la permisividad a las salidas de los chicos que se puede ver reflejado en las distintas actividades de ocio que realizan.

Por un lado **los chicos**, uno de ellos en su tiempo libre juega fútbol con la selección ecuatoriana de Baleares, alza pesas en su casa y va a dicotecas latinas: *“a bacilar... para pasar el rato”*.

Otro afirma: *“antes jugaba en la cancha en frente de mi casa, allá en Ecuador, aquí juego en la cancha los sábados o domingos... o estoy en mi casa... ahora veo el mundial, Ecuador va bien”*.

Y un tercero dice: *“camino por la plaza de los patines vivo por ahí o estoy en mi casa... los fines de semana cocinamos en mi casa y comemos todos”*.

Como se puede ver todas sus actividades están relacionadas con las costumbres ecuatorianas que favorecen la movilidad del hombre y el sentido familiar, pero además estas actividades se desarrollan en un entorno estrictamente ecuatoriano.

Las chicas por otra parte confiesan que no suelen salir solas de casa por ello sus aficiones están relacionadas con esta: *“me gusta ver televisión, telenovelas, y también de vez en cuando salgo a patinar con mi hermana”*.

Se reúne los fines de semana con su familia para salir *“a pasear”* o cocinar comida ecuatoriana y comer en casa. A otra le gusta bailar *“salsa y regueton”* en su casa y con

su hermana, no suele salir sola y ante salidas puntuales con compañeros de clase debe contar con la aprobación de su madre *“ahora más responsable porque tiene que cuidar de las dos” hermanas*. Por otra parte afirman que les gusta ir de compras *“aunque no voy mucho”* comentan.

En estos comentarios vemos como las **costumbres ecuatorianas** se mantienen en cuanto al pobre fomento de la independencia de las chicas pero a la vez revela un movimiento hacia la **cultura del ocio** propia de los países desarrollados ya que lo cotidiano en Ecuador (reunirse con la familia) supone un hecho de celebración englobado en las actividades de ocio que además se acercan más al prototipo Balear porque el aumento de recursos económicos genera la posibilidad de consumir más y hacer de ello una actividad familiar de ocio.

Expectativas propias

Los jóvenes entrevistados dudan sobre que harán en el futuro, sin embargo tienen algo claro, **tienen que estudiar**, la cultura ecuatoriana como he mencionado antes estima como muy positiva la educación dentro de la vida de los individuos por esto ninguno de los entrevistados se plantea abandonar la Educación secundaria y todos tienen previsto hacer algo después de esta:

“no se que haré... primero tengo que terminar la ESO”

“espero terminar la ESO y seguir el bachillerato... no se exactamente para que pero lo tengo que hacer... no tengo claro que voy a hacer pero aun me queda tiempo”

“seguiré el bachillerato para luego hacer Idiomas...“no lo sé, no lo tengo claro, lo único que le importa a mi mamá es que estudie algo, que me forme para tener una futuro mejor”

“termino la ESO este curso y voy a hacer bachillerato para luego estudiar enfermería... sí me gusta y es más corto”

Esta ultima afirmación además de la “obligatoriedad” de la educación tras la Educación Secundaria tiene una variante que afecta tanto a los jóvenes de fuera como a los propios de las Baleares, la abundante **oferta laboral**. Al preguntarle sobre su futuro a un chico dice: *“cuando termine la ESO haré FP de algo, Informática o Mecánica para ponerme a trabajar rápido, yo quiero trabajar este verano para comprarme una moto pero mis padres no quieren, pero me da igual”*

Otra de las entrevistadas seguirá estudiando el bachillerato porque quiere estudiar ciencias empresariales sin embargo tiene dudas porque le gustaría trabajar para ayudar a su madre: *“quisiera trabajar” ¿por qué? “por dinero, así podría ayudar a mi madre, ella nos mantiene a mi hermana y a mi sola y no tiene un trabajo estable, ahora lo va a conseguir, para eso nos vinimos de Valencia porque aquí había más posibilidades pero no sé”*

Los jóvenes por tanto se mueven entre la **responsabilidad** que le otorgan sus padres de terminar sus estudios y la necesidad de ser productivos porque hay que tener presente que la situación de estos jóvenes a pesar de ser numerosos en el sistema educativo Balear es extraordinario en el contexto Ecuatoriano ya que fuera de Ecuador debe haber un 15% del total de la población y de este 15% tan sólo un 5% debe estar escolarizado en el extranjero por tanto estar aquí y conseguir terminar las distintas etapas educativas supone un logro tanto para padres como para los hijos.

Expectativas de los padres

Teniendo en cuenta lo que he comentado anteriormente no es de extrañar que los padres tengan puestas sus ilusiones en sus hijos y por tanto esperen de ellos resultados académicos adecuados para que puedan especializarse en lo que prefieran. Salvo excepciones no planean que sus hijos trabajen ya que el mercado laboral es precario para quienes no están cualificados:

Una chica afirma que debe estudiar *“porque estudiar aquí si sirve para cuando vuelva a Ecuador, pero al revés no, mi madre y mi tía son estudiadas y aquí trabajan en la limpieza”* según esta chica lo que quiere su madre es que estudie lo que ella prefiera: *“mi madre quiere que haga lo que quiera no me impone nada”*

“ellos (sus padres) quieren que estudie, lo que yo quiera pero que estudie, porque si no estudias y te pones a trabajar ahora ganas dinero pero después eso ya no te alcanzará cuando tengas una familia y eso”.

Los padres de otra chica, aunque a distancia porque están en Ecuador, quieren que estudie: *“mi madre dice que tengo que estudiar, ella no me impone nada pero si me exige que estudie”* pero también aprueban que trabaje este verano para pagarse el carne de conducir.

Mientras que otros padres no quieren que su hijo entre en el mundo laboral porque prefieren que estudie: *“ellos quieren que estudie algo, no me dicen que... algo que me guste y salga adelante”.*

Pertenencia

El sentido de pertenencia a un **grupo de referencia** durante la adolescencia es básico para la formación de la personalidad y un desarrollo adecuado de habilidades sociales necesarias para la convivencia, este hecho ya plantea conflictos para los jóvenes que deben regirse por cánones estéticos, comportamentales y morales pero además si este joven no pertenece al contexto en el que se encuentra los conflictos aumentan. Al decir pertenecer no me refiero al hecho mismo de ser originario de una zona y por ello tener una herencia cultural propia sino a poder participar y asumir como propias esas costumbres, tradiciones, comportamientos o normas. Los jóvenes ecuatorianos que están en un contexto que no es el original por tanto en principio no presentan problemas que llamen la atención porque la cultura ecuatoriana y la española tiene muchos puntos de convergencia, sin embargo corren el peligro de vivir al margen de costumbres que no se comparten:

“siempre seré ecuatoriana, me gusta estar aquí pero soy ecuatoriana” y añade: “lo único malo es que aquí no se puede hacer fiestas ni hacer bulla ni jugar en la calle”

Un chico afirma *“yo vivo igual”* y que no cree que cambiará. Cuando se le pregunta sobre la posibilidad de volver a Ecuador afirma: *“no lo sé... acabo de llegar”*

dice sentirse *“muy ecuatoriano... yo no he cambiado en nada...sigo comiendo arroz”*.

Coinciden en que no han cambiado, esto puede tener una doble lectura, mantienen sus costumbres o viven al margen de las costumbres del espacio de acogida

Por otra parte, en cuanto a su conocimiento de la realidad actual de Ecuador comentan:

“veo la televisión ecuatoriana por uno, hay dos canales, pero no dan nada de política” aunque afirma: “todos lo que quieren es robar”

“Ecuador va a cambiar la gente joven lo cambiaremos... espero volver dentro de unos años cuando tenga una carrera y pueda trabajar bien allá”.

“yo de política no se nada, sólo lo que sale de vez en cuando en la televisión, cuando sacaron a Lucio... en internet no busco esa información... fui hace un mes y lo encontré bonito, más limpio”

Lo que denota un poco interés por la información de Ecuador, quizá igual a la de los jóvenes españoles respecto de España, pero además reflejan el traspaso de los estereotipos de los padres.

Finalmente al tratar durante las entrevistas el tema de la nacionalidad española la respuesta fue unánime, todos la quieren y más o menos por los mismos motivos:

“quiero la nacionalidad (española) para no tener que hacer tantos papeles y poder viajar... quiero ir a Estados Unidos de paseo”

“quiero tenerla (nacionalidad española) para poder entrar y salir”

“en cuanto pueda la voy a pedir(nacionalidad española) porque sirve más que nada para no hacer tantos papeles con las renovaciones y estar tranquilo”.

“para eso metí ya los papeles para la nacionalidad, bueno mi mamá, para poder irme y luego volver tranquilo si quiero”

“te abre más puertas (la nacionalidad española), asegura más trabajo... un mejor futuro”.

C.4.2.2. L'alumnat adolescent de Marroc.

La inclusió social dels alumnes estrangers Marroquí en el qüestionari per a 4t d'ESO i/o Batxiller als centres educatius de Manacor.

Els alumnes marroquins entrevistats han estat 8 nenes i 3 nens.

	Nins	Nines	TOTAL
Centres públics	2	4	6
Centres concertats	1	4	5

Entrevistes a alumnes (nines)

Les alumnes entrevistades són en la seva majoria d'origen i procedència Berber (6 d'elles) i les restants (2 germanes) són de procedència Àrab (Casablanca).

Després d'haver entrevistat a les 8 alumnes Marroquines, he observat 4 grups, independentment del seu origen:

A) Alumnes que han estat escolaritzades en el sistema educatiu Marroquí.

B) Alumnes que han vingut del Rif sense una escolarització prèvia, i amb una edat que oscil·la entre 11 i 12 anys.

C) Alumnes que han vingut amb una curta edat i es van incorporar al sistema educatiu de Balears des de l'educació infantil.

D) Alumnes nascudes a Balears de parelles mixtes, que són una minoria. (Marroquina-espanyol).

- Els resultats acadèmics d'aquestes alumnes, en general, és bo, excepte, paradoxalment, les nenes nascudes aquí, de les parelles mixtes, (grup D), que tenint totes les possibilitats i facilitats d'anar estudiant i aprovant, els costa molt treure el curs. Estan vivint la seva etapa d'adolescent com qualsevol altra adolescent espanyola, amb la seva rebel·lia, la seva por, desmotivació i mes ganes de passar-ho bé que d'estudiar...

- La dificultat lingüística i la consolidació de la llengua catalana ha estat la major dificultat per als grups A i B. El fet que estan cursant el 3er o 4t d'ESO amb grups de diversificació és una frustració per moltes d'elles. "volem estar en classes ordinàries. Semblem ximplés... volem treure el 4t d'ESO normal" Aquestes alumnes eren brillants i exemplars en el seu sistema educatiu (El Marroc).

- A més de la dificultat lingüística que sofriexen aquests dos grups, aquestes alumnes es troben amb l'escassa experiència escolar de les seves mares i les seves freqüents dificultats amb la llengua escrita, que al seu torn redueix el suport que elles troben a casa.

Moltes d'elles acudeixen a classes particulars o bé de català o castellà. No obstant això contenen amb un suport incondicional de les seves mares. Per a les mares, aquestes nenes són unes autèntiques protagonistes i un exemple de valentia i orgull, ja que estan aconseguint tot que elles no han pogut aconseguir: estudiar, la possibilitat de treballar i tenir un futur millor.

- Les nenes entrevistades del grup A i B volen seguir estudiant i treure una carrera. Però són conscients de les seves dificultats i limitacions idiomàtiques. Per tant, gairebé totes estan lluitant per treure l'ESO i accedir d'aquesta manera als models de grau mig en Formació Professional com infermeria, Administració, Perruqueria...).

- No obstant això la situació canvia per complet amb les alumnes del grup C i D, ja que han estat escolaritzades des de l'educació infantil i no sofririen cap barrera lingüística. Els suposats fracassos escolars, en aquests casos, són deguts a diversos factors aliens a la seva procedència, llengua o religió. Les seves perspectives del futur és acabar d'estudiar com a mínim fins al batxiller, i si la situació econòmica dels seus pares els permet, aniran a la universitat.

- Segons aquests grups (A,B), el camí per assolir una plena integració laboral (Igualtat d'oportunitats i tenir els mateixos drets i deures com els nadius) no serà gens fàcil.

- Les alumnes entrevistades del grup A (escolaritzades anteriorment al Marroc) observen la gran deferència entre el sistema educatiu Marroquí i la de Balears referent a la manera d'ensenyar, la falta de disciplina i el respecte als professors.

- Tant les alumnes del grup A, B i C reconeixen que han estat objecte d'alguns actes discriminatoris i racista per part d'alguns dels seus companys i companyes. No se sentien bé acollides en els seus respectius centres escolars a l'hora d'incorporar-se i menys donades suport quan s'esclata un conflicte entre elles i la resta de les companyes. Afirment que existeixen molts prejudicis a prop del col·lectiu Marroquí i això perjudica seriosament la seva evolució i la seva plena integració educativa.

- No obstant això, en el cas del grup D, les alumnes se senten plenament integrades, o més bé confirmaria, després de parlar-ne molt amb elles, que estan totalment assimilades. No sofririen cap tipus de rebot i mantenen una bona relació amb la resta de les companyes de classe. Per altra banda, la seva relació és nul·la amb la resta de les seves companyes marroquines (els grups A,B i C).

- Referent a la identitat i la pertinença cultural, les alumnes dels grups A; B i C se senten totalment primer Rifenyas, després musulmanes i, per últim, marroquines. Entre elles parlen en la seva llengua materna (Tamazigt). Són fidels als seus costums i compleixen amb les tradicions musulmanes, com per exemple el Ramadà. En la seva immensa majoria, no assisteixen a classe quan se celebren la festes (la festa de la fi del Ramadà, la festa de l'anyell...).

- No obstant, les alumnes del grup D se senten totalment espanyoles, i a més desconeixen l'Àrab escrit, ho entenen però no ho parlen. D'aquesta manera prefereixen

utilitzar el castellà i no el català, ja que un dels pares és castellanoparlant i l'altre és Marroquí.

- Referent al domini de la llengua catalana, en el cas dels grups A, B i C, quan la dominen, aquesta serveix com llengua vehicular a part de la seva llengua materna, el Tamazight. A més, utilitzen el català en l'àmbit familiar, entre els seus germans escolaritzats, quan no els interessa que els seus pares sàpiguen la conversa. En aquests casos, tant les nenes com els pares es queixen pel poc temps que es dedica a l'ensenyament del castellà en les escoles.

- Referent a la integració de la població estrangera a Balears, les alumnes del grup A, B i C creuen que hi ha una ignorància o una desinformació a prop del col·lectiu marroquí i el musulmà en general. Afegixen que “cal fer visible la nostra cultura en els centres escolars...”

- El seu temps d'oci ho reparteixen entre les activitats d'oci del propi ajuntament i la qual ofereixen les educadores de carrer, anar a la biblioteca, ajudar a les mares a cuidar dels més petits, fer la compra i durant els caps de setmana, es dediquen a visitar a les famílies i coneguts ja que la immigració a Manacor està formada totalment per xarxes familiars. Es permet la seva sortida amb amigues natives al cinema o a altres llocs d'oci.

- No obstant això en el cas de les nenes del grup D, la seva dedicació de temps d'oci és semblat a qualsevol adolescent de la seva edat, anar al sopar, prendre alguna cosa i en ocasions anar a la discoteca.

- Les alumnes del grup A, B, C afirmen que li agradaria tenir la nacionalitat espanyola per poder ser igual, en drets i deures com altra persona. És a dir, el fet de tenir la nacionalitat espanyola no els lleva el fort sentiment de la seva identitat cultural i creença musulmana, que és al seu torn l'arrel de la seva identitat col·lectiva.

- Una dada rellevant que cal afegir a les conclusions i observacions derivades de les entrevistes és el tema del Hijab, el vel, ja que dues de les entrevistades ho duen per a anar a escola. Per a aquestes nenes, la religió musulmana no és només un sistema de creences, és també un sistema de normes que regulen la seva existència individual i col·lectiva. Aquestes normes, el Hijab, que no sempre coincideixen amb les vigents en les societats d'acollida i en moltes ocasions han estat objecte de conflictes originats en alguns centres escolars.

- Una de les alumnes que aporta el Hijab aquesta en un institut públic, on se sent acollida i acceptada per la resta dels seus companys i professors. No obstant això, aquella alumna que cursa els seus estudis en un centre concertat, se sent rebutjada tant pels seus companys com alguns professors i per al curs pròxim ha sol·licitat el canvi del centre. És una dada molt important per a valorar com se senten els adolescents Marroquins en els centres públics i concertats.

- Com observació meua personal referent a la construcció de la identitat, lingüística i cultural de part d'aquests alumnes nascuts aquí (els futurs espanyols), és que :

“La qüestió no ha de plantejar-se en termes d'Integració vs. Assimilació, sinó a través

d'una tercera via: la de si estem com societat en condicions d'acceptar les nostres actituds i accions davant les llengües i les cultures determinessin en bona amidada com s'acte defineixin en el futur i com ens vegin, particularment pel que a la població d'origen Marroquí es refereix en general".

Tornant a la identitat cultural i religiosa, totes les alumnes entrevistades reafirmen que són Musulmanes i que seguiran sent-lo. I totes elles, algunes ja estan promeses, preveuen que un dia es casessin amb algú de la seva mateixa religió i que educaran als seus fills en la seva mateixa fe.

Entrevistes a alumnes (nins)

El nivell acadèmic dels tres alumnes entrevistats no està malament però no és millor que el de les alumnes marroquines.

De cara al seu futur acadèmic, els tres alumnes prefereixen fer o bé alguna formació de Garantia social, algun model de formació professional (Jardineria o electromecàniques.) o alguna formació que ofereixen les escoles tallers (marger, picapedrer...).

Com a dificultat de la seva futura inserció laboral, els tres alumnes destaquen la problemàtica legal. És a dir, el fet de poder realitzar un curs de formació professional, de garantia social o d'algunes escoles tallers, no els permetrà desenvolupar mes endavant les pràctiques en les corresponents empreses, ja que manquen del permís de treball.

Aquesta problemàtica afecta a tots els joves estrangers (Marroquins, equatorians, colombians...) que venen mitjançant el procés de la reagrupació familiar, ja que només disposa del permís de residència, que no els permet treballar ni fer pràctiques en les empreses després de la formació.

Les seves experiències educatives com alumnes a Marroc han estat bones, encara que retreuen el sistema de disciplina (el càstig físic) dut a terme pel sistema educatiu marroquí. Però, paradoxalment, d'una banda, la falta d'una disciplina rigorosa en les escoles espanyols i la diferent concepció que tenen aquests adolescents del paper social de les dones els anima a posar en qüestió l'autoritat de les seves professores, que predominen sobre els professors. És a dir, el perfil femení del professorat no és cap reflex d'autoritat i de respecte.

L'altra dificultat que aquests alumnes han de destacar és la problemàtica lingüística, ja que els seus contactes amb el castellà i el català ha estat nul en el seu país d'origen, encara que procedeixen de Zones que ha estat protectorat espanyol (Nador).

Segons els entrevistats, els pares posen totes les seves expectatives en els fills. Treballen dur, de sol a sol, perquè els seus fills estudiïn i tinguin un futur millor. Aquests alumnes tenen tot el temps per a estudiar, no col·laboren en les tasques domèstiques, els pares els hi compren la millor roba de marca i els permeten anar als cibercafès, al cinema, a jugar a futbol, estar més temps fora... cosa que no passa amb les nenes, que estan més controlades pels seus pares i que dediquen molt del seu temps a les tasques de la llar i la cura dels seus germans.

Encara tenint totes aquests avantatges, aquests alumnes estan desmotivats i el que volen és incorporar-se al món laboral el més aviat possible.

Referent a la seva identitat cultural i religiosa, aquests alumnes se senten com Marroquins i musulmans, amb l'única deferència de les alumnes marroquines, que ells, si volen, poden casar-se amb joves espanyoles, ja que, segons la religió musulmana està permès per a ells.

A part d'estudiar, aquests alumnes dediquen el seu temps d'oci de la mateixa manera que altres joves de la seva edat, per exemple, jugar al futbol, capoeira, anar al biblioteca, al bar o al cinema, etc.

Referent a l'adquisició de la nacionalitat espanyola, tots els entrevistats insisteixen en els avantatges del fet de tenir-la, i aquest objectiu entra dintre dels plans dels pares.

Referent a la integració de la població estrangera en les illes Balears, coincideixen amb la resposta de les nenes. En la seva opinió, existeixen molts de prejudicis i estereotipus sobre els immigrants, especialment els marroquins. Afegixen que aquest col·lectiu és el pitjor valorat tant en l'escola com en la societat en general. Segons les seves paraules "cal treballar la integració i la disposició de la gent nativa, el canvi i l'acceptació de noves formes de viure dintre d'un context de normes per a tots."

C.4.2.3. L'alumnat adolescent deL Regne Unit.

Coincidim amb l'opinió dels pedagogs i teòrics de l'educació, que una bona integració i èxit escolar repercuteix de manera directa en una bona integració social i èxit personal.

El nostre treball es mou dins la filosofia de crear una societat balear cohesionada, integrada, intercultural. Es a dir, crear un projecte de futur comú a tots els residents de les Illes Balears a on la comunicació, la interacció, el diàleg ,etc. en el marc d'una societat democràtica siguin els eixos de convivència. No som partidaris de mantenir la situació actual de tipus multicultural, de comunitats separades que conviuen a un mateix territori.

Per això es tant important conèixer l'opinió de l'alumnat que ja finalitza els seus estudis obligatoris, les seves expectatives vitals, les seves experiències migratòries, etc. per tal de detectar els errors que s'han pogut produir i introduir els mecanismes de millora.

Per seguir l'estructura de l'enquesta realitzada presenten les conclusions de la manera següent:

1.- Dins el col·lectiu de l'alumnat britànic adolescent i pel que fa al rendiment escolar hem trobar menys homogeneïtat que amb la resta d'alumnat estranger estudiat. En principi la relació del temps d'incorporació al sistema educatiu balear actua com a element afavoridor d'un millor rendiment escolar, ja que l'entorn familiar presenta una fase més avançada d'integració social i un seguiment major dels fills als centres educatius. També la residència a municipis petits (Calvià villa, Es Capdellà, Port de Pollença..) afavoreix la integració escolar i com a conseqüència el rendiment escolar de l'alumnat.

Un segon grup d'alumnat adolescent és aquell matriculat a centres educatius privats (britànics) que també segueixen un model educatiu bastant competitiu i, generalment, amb un rendiment acadèmic acceptable.

El problema, seria el tercer grup d'alumnat, pertenant a famílies britàniques menys integrades social, cultural i, per tant, escolarment; els fills de les quals presenten actituds no molt positives cap als estudis als Instituts públics visitats. Sembla no importar-les el rendiment educatiu perquè els seus interessos no van en aquesta línia.

2.- L'alumnat britànic que segueix el model educatiu anglès no té cap problema alhora d'estudiar a Mallorca; la resta d'alumnat si presenta greus dificultats amb l'aprenentatge de les llengües oficials de la comunitat autònoma, especialment el català. Amb això també troben similituds respecte a la resta de nacionalitats; amb casos especialment greus com alumnat britànic que cursa els seus estudis a escoles de Mallorca des de nivells primerenc i quan passa a l'Institut encara precisa de suport lingüístic.

L'actitud vers el professorat i l'alumnat no britànic també, en determinats casos, es millorable.

3.-Les aspiracions professionals i acadèmiques de l'alumnat britànic varien en funció de les tipologies citades anteriorment.

Hi ha adolescents britànics que tenen claríssim l'objectiu de continuar els seus estudis universitaris al Regne Unit, i que precisen un bon promig quan a notes, per tant s'esforçen.

D'altres es troben més motivats per realitzar feines lligades a negocis o empreses de les seves famílies, o simplement cercar-se la vida.

Sembla que a major complexitat i modernitat social els estudis no tenen l'atracció o importància que a la resta de nacionalitats estrangeres que han vingut per causes econòmiques.

4.- El sistema educatiu britànic és, en general més estricte que l'espanyol, això també succeix amb altres sistemes educatius estudiats. Tal vegada per això, l'alumnat britànic d'ESO i Batxillerat davant un menor control dels centres confon llibertat i llibertinatge.

Determinades famílies britàniques ens han manifestat l'opinió que des dels centres s'hauria d'ésser més estrictes amb els seus fills i que el professorat compta amb el seu suport en aquest sentit.

També les diferències curriculars i lingüístiques actúen com un hàndicap per aquest alumnat que valora més positivament el que estudiava al Regne Unit.

5.- Les famílies britàniques són com la resta de famílies, volen el millor pels seus fills, no obstant, a aquests nivells d'edat hi ha que opinen que els seus fills ja tenen poder de decisió pròpia i que si no volen continuar estudiant no poden fer res.

El gran problema de moltes famílies d'aquesta nacionalitat és mantenir-se al marge dels centres educatius i a l'enrevès, els centres educatius no tenen recursos/mecanismes per atreure aquestes moltes d'aquestes famílies per a fer feina junt a favor dels adolescents britànics.

6.- El temps d'oci és més variat que en el cas de l'alumnat procedent de la immigració econòmica d'àrees del Tercer Món (Equador, Marroc, Senegal,..) per dues raons bàsiques: majors recursos econòmics i diferent mentalitat. Podrien dir que l'oci de l'alumnat britànic és semblant a l'oci de qualsevol alumne autòcton, amb la diferència d'una major predisposició a relacionar-se, exclusivament, amb altres joves britànics.

7.- Només un dels adolescents entrevistats manifesta tenir la nacionalitat espanyola, ja que son pare és espanyol i la mare britànica i estar content de la doble nacionalitat. L'alumnat britànic de pares d'aquesta nacionalitat no veuen la necessitat de tenir la nacionalitat espanyola, ja que es senten exclusivament del seu país d'origen, malgrat duguin anys d'estada a Mallorca.

C.4.2.4. L'alumnat adolescent de Senegal

En relació a les entrevistes d'alumnat adolescent de nacionalitat senegalesa hem tingut dificultats per trobar un nombre elevat donat que la major part de l'alumnat cursa estudis de Primària.

1.- Resultats acadèmics:

Dins el nostre sistema educatiu els resultats acadèmics marquen de qualque manera l'èxit o el fracàs, per tant cal considerar els resultats obtinguts per l'alumnat senegalès en el marc dels centres educatius de les Illes.

El resultat del nostre treball és simplement un mostreig però pensen que dona unes conclusions bastant clares del que està succeint.

Un dels entrevistats cursava garantia social després d'haver estudiat al seu país a una escola corànica (matí i horabaixa) i haver arribat a les Illes amb varis canvis de centre i repetir 6è de Primària. A ESO solen cursar el seus estudis en el marc de les classes de PALIC, per tant, no segueixen el currículum ordinari.

En ocasions es troben matriculats a grups de PDC (programes de diversificació curricular) que de qualque manera simplifiquen els continguts escolars per adaptar-les a l'alumnat nouvingut amb desconeixement de les llengües vehiculars al centre educatiu i amb un referents culturals molts llunyanes.

Les repercussions de la mobilitat, tant des del punt de vista de canvi de sistema educatiu: de context social, cultural, familiar,; de llengua escolar; etc. s'haurien de estudiar en profunditat per valorar les enormes dificultats que la migració suposa en un nin/a.

Els alumnes entrevistats procedeixen de Senegal (i han nascut a Senegal), doncs no hem trobat alumnat d'edat superior als 15 anys nascut a Mallorca, per tant tots són d'incorporació tardana al sistema educatiu balear. També cal dir que a excepció d'un cas, la resta han estat homes.

La pràctica totalitat parlen amb optimisme del seu futur a Mallorca i creuen que podran arribar a on vulguin, ja que aquesta es una terra d'oportunitats.

És troben matriculats al curs que els pertoca per edat, malgrat el seu nivell no es correspongui al nivell d'estudis exigít. La situació acadèmica dels adolescents senegalesos és molt variada, pràcticament tots amb els quals hem parlat, han repetit qualque curs per ajustar el seu nivell al dels seus companys. Malgrat hagin repetit, les famílies ho entenen i consideren que cal que continuen els estudis.

Curiosament la nina entrevistada obté millors qualificacions que els nins, la qual cosa estableix un cert paral·lelisme amb l'alumnat autòcton.

Solen manifestar una bona autoestima. La majoria és consideren bons en els estudis en un primer moment, per afegir que troben dificultats a determinades àrees com matemàtiques, ciències, etc., no així en les assignatures de llengües, la qual cosa és un fet a destacar dins un col·lectiu immigrant.

Per influència segurament de les expectatives familiars, molts és mostren predisposats a continuar els seus estudis, sense sebre molt bé que fer, si batxillerat, FP, etc.; però la immensa majoria veuen l'obtenció del títol de graduat en ESO com a mecanisme per incorporar-se al món laboral.

Destaquen la importància de saber informàtica per comunicar-se amb la seva família i per tenir una qualificació laboral.

Ni ha qualque cas que ens parla d'estudiar disseny gràfic per ordinador i sistemes operatius.

Determinat alumnat senegalès recorda les dificultats que va tenir a primària, sobretot per assolir les llengües catalana i castellana, i sobretot el xoc que el va suposar canviar de país, d'amics, d'escola, etc. Ara ja es troba més adaptat aquí i passa gust d'anar a l'Institut a on té molts amics.

N'hi ha d'altres que fa molt de temps que sortiren del seu país, i pràcticament només han conegut l'ambient aquí, és senten d'aquí i no creuen que tornin a Senegal.

Un altre element important pels infants de Senegal és la separació familiar, ja que molts dels adolescents entrevistats conviuen aquí amb el seu pare. La mare és a Senegal, i d'altres amb familiars i coneguts, sense el contacte diari amb els seus progenitors i germans.

Cal destacar el plurilingüisme que arriben a assolir ja que, per una banda, dominen la seva llengua materna (wòlof), la llengua colonial (francès), la llengua estrangera al seu país (anglès), i ara el castellà i el català.

2.- En relació a les expectatives de futur immediat:

La nostra idea alhora de formular aquesta qüestió a l'alumnat d'ESO era conèixer fins a quin punt els mecanismes de la integració escolar són similars a la resta d'alumnat autòcton.

Poden dir que per la immensa majoria dels entrevistats el futur proper passa per l'obtenció d'una feina "bona" amb una millor qualificació que la feina dels pares, consistent en la venda ambulat, a molts els agradaria aprendre un ofici.

I tant sols un nombre reduït vol realitzar estudis superiors, l'alumnat que pertany a famílies de pares universitaris i, per tant, que les expectatives familiars són altes.

Tots tenen en comú la idea de la importància d'aprendre llengües, ja que aquestes són un bon sistema de sortir endavant en qualsevol context. També en aquesta línia creuen

que han d'estudiar més, que la formació que ara tenen no es suficient per sortir endavant en una societat tan complexa.

En relació a les possibles dificultats que trobarà en el camí cap al seu futur laboral o acadèmic, no són massa conscients, de qualque manera opinen que logran el que es proposin.

3.- Reflexions en relació a la seva història personal, al seu passat immediat com a nin/a que ha hagut de sortir del seu país.

La principal dificultat és la llengua però les altres coses no són difícils.

4.-D'on et sents, a on creus que pertanyes.

Ell se sent de Senegal, però li agradaria anar i venir a Senegal, perquè aquí es viu millor.

5.- Quines expectatives té la família en relació al seu futur?

La preocupació familiar en relació al futur dels adolescents té molt de pes en aquest col·lectiu, la influència de la família és molt important per les raons que s'indiquen a l'apartat de la família senegalesa. Les famílies, en general, volen que els seus fills continuïn estudiant fins que la seva capacitat ho permeti, que es treguin el graduat en ESO i si és possible estudien cursos superiors. No han tingut cap problema per matricular els fills a l'escola. Tal vegada els hi agradaria que els fills anessin a escola amb uniforme.

Volen que els fills s'eduquin en la cultura musulmana. La separació d'habitacions per sexe és important, així com una certa divisió de tasques domèstiques. Els nins (homes) no solen ajudar, miren la t.v. o fan altres coses.

Amb quatre fills és difícil arribar a final de més, ja que a part de les despeses d'aquí hi ha les corresponents a Senegal.

Quan responen davant la mare, sobretot les nines, solen mirar la cara d'aquesta per determinar si tenen o no la seva aprovació en la resposta.

En relació al material escolar hem trobat opinions de tot tipus per part dels centres i les famílies, mentre les famílies consideren que compren tot el material escolar necessari als seus fills i filles, els centres es queixen en determinats casos del contrari.

Un fet curiós d'aquesta nacionalitat, probablement lligat a la poligàmia, és la separació entre germans de la mateixa família, uns viuen aquí i els altres a Senegal sense que hi hagi una explicació clara (ni per edats, ni per altres motius aparents).

Estudiar per aconseguir tot el que vols. (Pare)

6.- Què opines de la integració de la població estrangera a les Illes Balears? Què milloraries?

També ens han fet unes reflexions respecte a la integració molt interessants i madures per adolescents com la consideració de la importància de la economia en la integració de les persones estrangeres més que aspectes com els de tipus culturals, costums, etc. que romanen dins l'àmbit familiar i per tant no xoquen amb la població natural de Mallorca.

L'alumnat senegalès es relaciona amb nins d'altres nacionalitats d'Europa i d'altres llocs del món, dins i fora de l'àmbit escolar.

Alguns dels entrevistats opina que es podria millorar molt més la integració de la població estrangera si hi hagués més acceptació i feina.

7.-A part de l' Institut. A que dediques el temps d'oci?

Al marge de l'escola, els adolescents senegalesos són aficionats a l'esport de tot tipus (futbol, bàsquet, taekwondo, tenis..) a través de la seva pràctica són reconeguts i valorats per adolescents d'altres nacionalitats. També com la majoria de la joventut els hi agrada molt l'ordinador (Internets, jocs, ..); veure la televisió, anar a fer una volta amb els seus germans, amics, etc. Els matins va al Poliesportiu Germans Escales a fer gimnàsia i esport amb companys d'institut, de diferents nacionalitats. Els seus compatriotes són majors que ell. Coneix un professor d'àrab que fa feina al Mercadona. Després fa els deures i ve a classe. Després de classe mira la TV.

8.- T'agradaria tenir la nacionalitat espanyola? Quines avantatges veus?

Li agradaria tenir la nacionalitat espanyola per poder anar i tornar lliurement a Senegal.

No considera en aquest moment, una prioritat tenir la nacionalitat espanyola ja que no ho necessita per estudiar, tal vegada en el futur sí per les facilitats que suposa en relació a l'obtenció de feina i a poder viatjar lliurement.

C.4.2.5. L'alumnat adolescent de Xina

Basándome en las 20 entrevistas realizadas a adolescentes chinos residentes y estudiantes en Mallorca, y a partir de un profundo proceso de compartir intimidades, he llegado a las siguientes conclusiones:

1. El 75% de los entrevistados tienen un sentimiento negativo o moderadamente negativo en relación al hecho de vivir en Mallorca

La mayoría de entrevistados proceden, o bien de la provincia china de Fu Jian (福建), o de Zhe Jiang (浙江). Llegaron junto con sus padres (bien con el padre, bien con la madre), y llevan residiendo en la isla entre un mes y cuatro años. Vinieron porque alguno de sus progenitores estaba ya en Mallorca trabajando en un restaurante, o en una tienda china, o en el ramo de la construcción. Ninguno de ellos vino a partir de una decisión propia, o por propia voluntad. Fue una decisión impuesta por los padres. Al ser preguntados si les gustaba vivir y estudiar en España, de 20 entrevistados sólo 4 respondieron que SÍ; 9 respondieron que “REGULAR” o “TOLERABLE” (还可以, 一般般吧, 无所谓) y 7 respondieron que “NO” (不喜欢).

2. El 80% de los adolescentes entrevistados consideran la barrera del idioma como el principal obstáculo en su desarrollo escolar y social.

Al ser preguntados si les gusta la vida escolar o la vida en general en Mallorca, el 80% responde que tienen dificultades para comprender, hablar y/o escribir en castellano (困难是语言障碍; 困难是不会西班牙语; 听不懂西班牙语; “No entiendo español”; “No la llengua”; “No sabe habla español” son respuestas transcritas literalmente) y el 85% comenta que el castellano es difícil de aprender (这里的话很难学; 西班牙语很难学).

Los comentarios relacionados con la barrera del idioma se refieren solamente al castellano (西班牙语). Consideramos éste un fenómeno interesante ya que, o bien consideran el castellano más viable e importante que el catalán, o bien no saben distinguir entre los dos idiomas. Esto puede verse en algunas de las respuestas escritas, en las cuales mezclan su castellano mal hablado con ciertas vagas nociones de catalán.

3. Problemas derivados de la barrera idiomática

Observamos como el aprendizaje de dos idiomas completamente ajenos a su lengua materna se convierte en el mayor obstáculo para los adolescentes chinos residentes y estudiantes en Mallorca. La barrera del idioma retrasa los progresos en sus estudios, restringe la expresión de sus sentimientos y opiniones tanto dentro como fuera del ámbito escolar, les impide realizar nuevas amistades y lo peor de todo, afecta negativamente su imagen y crecimiento personal.

- a) Desarrollo emocional:

Durante las entrevistas solamente dos de los adolescentes entrevistados mantuvieron contacto visual con la entrevistadora (mirando a los ojos, aunque no por mucho tiempo); más de la mitad de ellos no levantó la cabeza en ningún momento durante la conversación; la mayoría se sonrojan cuando un profesor o un extraño les dirige la palabra; y cuatro de todos ellos no pronunciaron ni una sola palabra durante todo el tiempo a pesar de comprender todas y cada una de las preguntas formuladas por la entrevistadora. Aun considerando lo tímidos que pueden llegar a ser los chinos en sus relaciones con desconocidos, este tipo de comportamientos y gestos expresados por los estudiantes entrevistados van mucho más allá de lo que podría ser considerado como normal. Estos comportamientos tal vez debieran ser considerados como una expresión de auto mutilación de la propia autoestima; gestos desarrollados a través de meses y meses (tal vez años) de falta de una auténtica y sincera comunicación.

Una de las personas entrevistadas escribe: “Aquí carezco de motivación (我觉得没有动力). En China tengo un montón de amigos (在中国我有很多朋友)... Aquí en cambio, sea de día, sea de noche, me muero de asco a más no poder (一年到晚, 无聊得快死了).”

Otra persona escribe: “Después de clase nos reunimos todos los alumnos chinos, completamente desconectados de los extranjeros*. Cuando vemos un extranjero es como un ratón cuando ve un gato (见老外就像老鼠遇见猫一样). ¿Por qué? Por el idioma (还是少不了语言这一关!).”

* *Mallorquines y españoles son extranjeros en su vocabulario. (老外).*

Una persona escribe: “En China la gente me comprende. De pronto, me encuentro en este extraño lugar, lleno de extranjeros, aprendiendo idiomas extraños... (现在突然来这陌生的地方, 对着陌生的人, 学着陌生的语言...).”

Otra persona escribe: “En Mallorca no sé español. No puedo comunicarme”. (在Mallorca不会说西班牙语, 不能沟通)

Otra persona escribe: “Mi vida en Mallorca es simple, tan simple que me muero de aburrimiento hasta el punto que no puedo ni respirar... La vida nunca es simple (生活本来就是不简单)”. Como entrevistadora me sorprende leer que una chica de catorce años pueda reflexionar algo tan profundo. Es una prueba de que, o bien el hecho de vivir en un país extranjero lleno de retos ha hecho que madure rápidamente, o bien le ha deprimido hasta el pesimismo más absoluto.

Otra persona escribe: “En China era feliz y estaba siempre animado/a, pero ahora apenas si hablo con nadie (本来在中国活泼的我, 现在话特别的少)”.

Otra persona escribe: “Si sólo pudiera ser, aunque fuera, un poco más paciente; tener, aunque fuera, solamente un poco más de confianza en mí mismo/a (如果我能多点恒心, 多点毅力, 多点自信...)”.

Ninguno de los 20 entrevistados expresó ser feliz por el hecho de vivir o estudiar en Mallorca.

b) Progreso escolar:

La mayoría de entrevistados dice obtener peores resultados escolares que en China, a pesar de que el 50% comenta que lo que se enseña en la escuela mallorquina es, de hecho, más fácil, especialmente las matemáticas y las ciencias. Dicen que la mayoría de los temas están dando en clase, se enseñan en China dos cursos antes. Algunos apuntan lo aburrido y desmotivador que resulta tener que estudiar lo mismo otra vez (都学过了, 没意思, 很闷啊!).

Ninguno de los entrevistados había estudiado castellano con anterioridad, en China. Algunos de ellos disponen de conocimientos básicos de inglés, ya que es asignatura obligatoria en la mayoría de las escuelas chinas a partir de tercero de primaria.

El 50% dicen que los profesores en Mallorca son amables. Sin embargo, no entienden lo que explican en clase. Peor aun, no saben cómo expresar sus dudas académicas a los profesores.

El 90% de los entrevistados admite que le gustaría mejorar su nivel de castellano (学会这儿的语言, 学好西班牙语), pero la mayoría no sabe cómo lograrlo. Algunos expresaban su deseo de que les diesen más deberes y ejercicios escritos para casa (es como están acostumbrados en China); a otros les gustaría que hubiera un profesor chino en la escuela.

Uno de los entrevistados que repite curso dice que está deprimido y que no encuentra sentido a la vida. Según sus palabras, ir a la escuela es una tortura. También dice que empieza a perder interés en general por todo lo demás. Se avergüenza de ser mayor que el resto de sus compañeros de clase.

c) Vida social:

Al ser preguntados por las actividades que realizan fuera del horario escolar, mencionan algunas actividades. De los 20 alumnos entrevistados:

el 95% juegan con el ordenador,
el 90% miran DVD y programas de la televisión china,
el 75% duermen,
el 30% ayudan a los padres en casa o en la tienda,
el 20% están con su novio/a y/o visitan a sus amigos chinos,
el 20% estudian y
el 15% juegan a baloncesto.

Ninguno de ellos (0%) menciona actividades propias de la vida social como pudiera ser salir a tomar algo, salir a comer, a cenar, ir al cine, al teatro, visitar museos, ir de excursión, ir a patinar, pasear o ir de compras.

Tampoco ninguno de ellos (0%) realiza ningún tipo de cursos o participa en actividades de formación extraescolares como pudieran ser tomar clases de ballet, baile, dibujo, música, teatro o deportes.

El 60% describe su vida en Mallorca como “simple” (简单) o “aburrida” (沉闷, 无聊). El 95% dice pasar la mayor parte de su tiempo en casa (差不多都在家里).

Al ser preguntados por qué no salen por la ciudad o por qué no hacen amigos españoles o mallorquines, las respuestas siempre hacen referencia a la barrera idiomática y a las dificultades de la comunicación.

Cualquier persona relacionada con el mundo de la educación o la salud mental sabrá que la adolescencia es un período en el cual el individuo desarrolla sus capacidades para:

- *Comprender conceptos abstractos y desarrollar escalas de valores morales y filosóficos, incluyendo nociones sobre derechos y deberes,*
- *Cuestionar los valores tradicionales sin miedo, temor ni pérdida de identidad,*
- *Madurar progresivamente hasta definir la propia personalidad y objetivos en la vida,*
- *Crear y mantener relaciones personales satisfactorias, basadas en el respeto a la propia intimidad y en la confidencialidad, sin miedos ni temores inhibitorios.*

Desde mi punto de vista, los estudiantes adolescentes chinos residentes en Mallorca deben relacionarse y comunicarse, vivir en definitiva, en un ambiente nada favorable para su desarrollo como adultos sociales sanos, tanto psíquica como físicamente. Como ya se ha expuesto, algunos de los entrevistados muestran miedo, desconfianza, temor e incomodidad cuando se les invita a expresar sus opiniones de manera tranquila y civilizada. Muchos se sonrojan y/o bajan la cabeza. Algunos muestran síntomas de depresión. No se relacionan con sus compañeros/as de clase. Casi ninguno de ellos tiene amigos/as íntimos/as mallorquines/as ni españoles/as con los que compartir sus intimidades y sentimientos. Algunos incluso se han acostumbrado a no pronunciar palabra, algo que podría entenderse como una renuncia expresa a la tendencia natural de los adolescentes a criticar, tal vez para no ser objeto de burlas por los posibles errores que podría cometer. Otros no parecen tener claros ciertos conceptos abstractos como pudieran ser la libertad personal, las aspiraciones, las expectativas y los objetivos a satisfacer en esta vida. La gran mayoría de las actividades que eligen para realizar en su tiempo libre pueden llevarse a cabo en solitario, en absoluta desconexión del resto del mundo. Tal vez deberíamos ver en estas actitudes signos y señales de aviso o de alarma, de que estos chavales y chavalas que viven en un país extranjero urgentemente necesitan ayuda y atención especial ya.

d) Expectativas de futuro e objetivos en la vida:

Al ser preguntados si piensan regresar a China algún día, el 60% dice “no lo sé”, y el 40% dice “no” o “no lo creo”. Las razones aducidas incluyen “depende de mis padres, no de mí”, “nunca lo he pensado” y “es algo demasiado lejano en el tiempo”.

Al ser preguntados si tienen planes de futuro en los próximos tres años en Mallorca, el 35% no lo tiene claro con respuestas del tipo “no hay planes” (没计划), “no lo sé” (不知道) o “nunca lo he pensado” (没想到); el 60% dice que le gustaría mejorar su castellano y estudiar bien y un 5% no contesta a la pregunta.

Al ser preguntados qué les gustaría estudiar o cuáles son sus objetivos, un 40% no lo tiene claro con respuestas del tipo “no lo sé” (不知), “depende” (看情况) o “nunca lo he pensado” (没想到). Del 60% restante, un 60% responde que quiere ser su propio jefe (propietario de un restaurante o de una tienda). El resto varía con respuestas tan diversas como “piloto”, “chef”, “traductor” o “deportista”. Seguramente que estas respuestas vienen condicionadas por las ocupaciones de sus padres, la mayoría de los cuales trabajan como camareros en restaurantes chinos o dependientes en las tiendas chinas, y reflejan la gran influencia que los padres ejercen sobre ellos.

C.4.2.6. L'alumnat adolescent de Bulgària

1.- Resultats acadèmics:

En relació als resultats acadèmics, les diferents entrevistes realitzades amb l'alumnat adolescent búlgar ens donen dues idees clares: a Bulgària les notes eren bastant bones ja que les famílies entrevistades i els seus fills tenen clar la importància de l'obtenció d'un bons resultats acadèmics a l'escola; l'altra idea, són les dificultats que tenen dins el sistema educatiu balear, especialment de tipus lingüístic, per assolir uns bons resultats acadèmics, ja que és difícil aconseguir un nivell similar al de l'alumnat autòcton ja que parteixen de realitats i desigualtats objectives.

2.- Expectatives de l'alumnat:

Així com a altres nacionalitats considerades en aquest estudi, el fet predominant es la intenció d'incorporar-se al món laboral el més aviat possible; l'alumnat búlgar pretén continuar estudiant (Batxillerat, Universitat) com a idea bàsica de futur, per a poder aconseguir una titulació superior.

3.- Dificultats que trobarà en el camí:

Les principals dificultats de caire acadèmic que mencionen tenen a veure amb el domini de la llengua catalana, ja que el castellà creuen dominar-lo millor. El fet que moltes assignatures i professorat parli en català implica, per ells, una dificultat afegida molt significativa.

En relació al món laboral, al trobar-se a un altre país, pensen que tindran més dificultats que els autòctons per aconseguir una bona feina, o tenir una bona preparació i/o titulació professional.

4.- L'experiència migratòria:

Els joves entrevistats es troben molt orgullosos d'haver tingut un bon nivell d'estudis i preparació al seu país (Bulgària) que ara els permet afrontar amb un major èxit els reptes d'haver de superar els estudis a un altre sistema educatiu molt diferent.

El "desig d'obstinació", es a dir, el sentit de superació que han rebut per part de les famílies i l'escola búlgara els ajuda molt en el dia a dia.

5.- Sentiment de pertinença:

Es senten búlgars, i sempre es sentiran búlgars, la seva intenció és del retorn. No obstant, estan molt agraïts als mallorquins per les oportunitats i la rebuda que els han proporcionat.

6.- Expectatives familiars:

Les expectatives familiars van en la línia que els fills i filles obtenguin el millor nivell d'estudis, fins al límit de les seves capacitats, ja que aquesta es la via d'obtenció de una feina millor que les que els tenen. També diuen que les famílies respecten els seus desitjos.

7.- Opinió sobre la integració a Mallorca:

Opinen que la gent jove té més facilitat d'adaptació a la vida a les Illes Balears, també reconeixen que el començament és molt dur, per majors i menors. Tenen la percepció que l'administració i les associacions proporcionen més facilitats per a la integració dels estrangers que, en bastant de casos, la població normal, que els veu d'una manera diferent.

8.- Activitats d'oci i temps lliure:

El temps lliure el dediquen a fer els deures escolars, també a navegar per Internet i a contactar amb amics de Bulgària, a vegades els pares els deixen sortir amb aquests amics. També passen el temps descansant.

9.- Nacionalitat espanyola:

Respecte a l'obtenció de la nacionalitat espanyola, les persones entrevistades no tenen una predisposició definida per adquirir aquesta nacionalitat, ja que per a ells l'estada a Mallorca es provisional. Les famílies i alumnat que duen més temps aquí observen avantatges d'obtenir la doble nacionalitat, com per exemple, pels descomptes dels viatges.

C.4. Resultats per alumnat

Menorca

C.4.3.1 Regne Unit

C.4.3.2 Xina

C.4.3.3 Romania

C.4.3. Menorca

C.4.3.1 L'alumnat adolescent del Regne Unit

La població anglesa resident a l'illa de Menorca ha estat, des de molt de temps, una de la més majoritària, superada en temps més recents per la població equatoriana. Els centres escolars tenen tradició d'acolliment envers la població anglesa des de fa dècades, per tant no és una realitat nova en les nostres aules. El que sí resulta més sorprenent és la nova tipologia familiar que des de fa uns anys està arribant; la majoria són famílies que venen a viure al nostre medi en llocs determinats (Calan Porter, Port d'Addaia ...) en els qual es fàcil trobar grups "ghettos" dins els quals els alumnes no tenen cap necessitat de fer servir els idiomes ni els costums locals i desconeixen normes de comportament, actituds i formes de ser, la qual cosa els impedeix una correcta escolarització. Així i tot el professorat manifesta sentir bastant incertesa perquè es veu sense eines per fer front a aquesta nova realitat en la qual els pares tenen poca intervenció ja que, segons la seva opinió, o no poden o no volen fer-se càrrec de l'educació dels seus fills. Les entrevistes als alumnes anglesos es van realitzar a dos instituts de Maó, un de públic i un de concertat, quatre entrevistes en total. Un altre públic d'Alaior, en el qual hi ha escolaritzats majoria d'alumnes anglesos i en el qual es van mantenir dues entrevistes; i dos alumnes a dos instituts concertats de Ciutadella, els únics que estan escolaritzats en el centre. Es van mantenir entrevistes individuals amb vuit alumnes, al·lotes i al·lots en les pròpies dependències de l'institut, amb un guió prèviament establert que va servir com a guia, i que es va poder seguir sistemàticament. El treball de camp va ser realitzat durant el mes de febrer.

a) Característiques generals:

Una alumna té 13 anys, tres de 14, dues en tenen 15 i altres dues de 16. Una de les alumnes ha arribat fa 2 anys i mig, dos alumnes fa 2 anys, un tercer fa 3 anys i per últim els altres que fa 4 i 6 anys. La majoria d'ells van estar escolaritzats a centres públics d'Anglaterra (5) i a centres privats (3), durant la pràctica totalitat de l'ensenyament primari a diferents ciutats del Regne Unit (U.K.). Tots van manifestar que aquí van obtenir pitjors resultats que en el seu país d'origen. Solament una alumna que va tenir l'oportunitat d'arribar al començament del tercer cicle de primària, i que està ara a primer d'ESO, manifesta la seva satisfacció pels seus resultats acadèmics amb unes notes entre 8, 9 i 10. Aquesta alumna, que parla perfectament en menorquí, està molt motivada per l'aprenentatge d'idiomes i diu que vol ser traductora, ho va fer tot el temps en l'idioma local i també un altre alumne, al qual li costava molt però que va fer un esforç extraordinari. La resta van mantenir la conversa en un castellà molt primari, a pesar de que la majoria superava els tres anys de permanència. Tenen una percepció de l'aprenentatge dels idiomes locals com una gran dificultat afegida als seus pobres resultats acadèmics, que en general consideren inferiors als del seu país. La resta dels alumnes van triar el castellà com a mitjà de comunicació. Tots ells manifesten trobar moltes diferències entre els sistemes educatius del dos països, i van donar un gran ventall de diferències entre la manera d'ensenyar - aprendre d'aquí i d'allà.

b) Estil d'ensenyament a Menorca:

Tots ells veuen moltes diferències significatives relacionades amb: professorat, horaris, assignatures, costums, formes d'actuar de companys ... fins i tot normes i estils d'ensenyament (metodologia) entre el sistema educatiu del seu país i el d'aquí. Tots ells expressen que l'idioma és una gran dificultat per aprendre i el motiu principal pel qual han perdut eficàcia com alumnes, la qual cosa els hi col·loca en una situació de desavantatge. Tots ells pensen continuar estudiant fins aprovar el Batxillerat com a mínim. Tots ells desitjarien continuar estudis universitaris, solament en un sol cas diu que li agradaria començar a treballar als 18 anys, però immediatament rectifica quan diu que li agradaria ser **pilot d'aviació comercial**. La que vol ser **traductora**, el que vol ser **professor d'Anglès**, un altre que vol ser **arquitecte**, una altra que vol estudiar **turisme** (tal vegada perquè considera la possibilitat de tornar després a Menorca) i sa darrera una bona carrera universitària, sense especificar quina exactament. Tots ells s'imaginen i esperen estudiar en el Regne Unit ó en els Estats Units. Parafraçant les seves verbalitzacions:

- a. *“Seguir estudiando para ser profesor de Inglés, en Inglaterra, también me gustaría perfeccionarme en el lugar donde vive mi hermana, en Texas.”*
- b. *“Continuar estudiant en Oxford fins aconseguir ser traductora...”*
- c. *“Me gustaría tomarme un año sabático en Inglaterra ... sin hacer nada, sólo para comprarme ropa más barata y estar allí sin estudiar ni trabajar...”*
- d. *“Allí tengo a mis hermanas, hijas de otro matrimonio de mi madre...”*
- e. *“Una carrera que no sea muy sacrificada pero que me dé buenas posibilidades”*

c) Punt de partida, l'idioma:

Tots ells (a excepció de na Sophie) consideren l'idioma com a un obstacle important a l'hora d'aprendre i d'integrar-se, la qual cosa els hi col·loca en una situació d'inferioritat en relació als seus companys autòctons i els impedeixen obtenir millors resultats comparats amb els que podrien obtenir a Anglaterra. Diuen que els hi afecta bastant que els seus companys facin burla de la seva peculiar pronunciació, per tant es senten en situació de desavantatge total, a excepció de l'assignatura d'anglès. Una altra situació que es dona freqüentment és que els altres companys pensen que, per exemple, en una conversa col·lectiva ells no entenen el què es diu, quan la dificultat radica més en l'expressió oral que no en la comprensió. El que més els hi costa és rallar-hi. En relació al seu idioma, expressen un sentiment bastant manifest d'orgull per la seva predominància a nivell mundial, la qual cosa els hi fa creure que la resta d'idiomes “no son tan importants” com el que ells dominen.

- a. *“M'agrada l'anglès ...no perquè sigui anglès ... sinó perquè m'agrada escriure histories, novel·les, després les hi penjo en Internet”.*
- b. *“El meu professor no sabia anglès ni jo català ... menos mal de les classes de suport!”*
- c. *“Aquí voy peor por el idioma, sé que los resultados podrían ser mejores ... porque allí eran mejores...”*
- o *“Que no me tomen el pelo por mi acento de inglés ... “*

- *"El catalán me resulta más difícil, lo entiendo pero no puedo hablarlo!"*

d) Estil d'ensenyament al Regne Unit:

Tots coincideixen en què els professors i les exigències angleses són més estrictes i rígides. Hi han moltes més normes i més absolutes quant l'uniforme que han de dur (en el cas dels centres privats) i quant els horaris. També els hi crida s'atenció el fet de haver de realitzar tants d'**exàmens** i pensen que hi ha un diferència fonamental: que a Anglaterra no es pot repetir de curs a secundària. La forma d'avaluar tan al detall que fan servir aquí els crida s'atenció. Tots els alumnes manifesten no que en el seu país l'ensenyament els hi resulta molt més dur, sinó diferent en una sèrie d'aspectes: **Deures**: Aquí han de fer més deures, allí no és tan important estudiar molt, sinó d'acord amb els interessos de cada un i d'acord a les seves possibilitats. L'ensenyament troben que és més **personalitzat** i, al mateix temps, més exigent amb les responsabilitats individuals. No han de portar tant de **llibres de text**, l'ensenyament es fa basat més en apunts ó informacions vàries que ells mateixos han d'aportar. La diferència més gran que veuen en relació a les assignatures impartides són les **matemàtiques**. Diuen que aquí anem més avançats i que la metodologia d'ensenyar la resta duent i la divisió és completament diferent. Ressalten el fet que els professors no sàpiguen el sistema anglès d'aquestes dues operacions, sobre tot per poder ajudar-los al començament a fer la conversió. El ventall **d'assignatures opcionals** és més extens, ja que poden triar entre tres idiomes: alemany, francès i espanyol. També entre Teatre, que aquí quasi bé no existeix, Cuina, i les Ciències que s'ensenyen de forma més experimental i no tant a base d'estudiar i estudiar. Altres diferències significatives les hi troben en les assignatures de Plàstica, Música i Educació Física que, segons la seva opinió són impartides de forma molt diferent. En general veuen la vida que fan aquí com més tranquil·la, més saludable, però amb menor oferta d'activitats per a joves, sobre tot a l'hivern.

e) Companys / Iquals:

Cap alumne declara haver sentit discriminació al centre escolar ni al carrer. Una sola alumna troba que, en general, aquí la gent és més tancada. Troben que els hi resulta més fàcil fer-se'n amics a Anglaterra. Declaren tenir al menys un amic/ga autòctona. En general, dins el seu univers, no presenten problemes d'integració, sobre tot després d'un temps d'arribada. En el pati es reuneixen per grups de la mateixa nacionalitat. El futbol i el rugbi els hi ofereixen possibilitats de contacte amb amics menorquins i també d'altres anglesos residents que ofereix la colònia anglosaxona. La qüestió dels amics llunyans es resol per les freqüents visites mútues que fan per Nadal a Anglaterra i les que els hi retribueixen cada estiu els amics anglesos. No viuen la llunyania com un drama. L'ordinador també els hi ocupa un temps considerable com a mitjà de comunicació amb els seus amics, a través del "Messenger". Moltes vegades afirmen sortir en grup, pel general, de la mateixa nacionalitat. D'entre les diferències més significatives es poden destacar:

- *“Paso horas frente al ordenador ... el Messenger me salva”*
- *“Natació a l'estiu i Bàsquet”*
- *“Futbol i Rugby durante todo el año”*
- *“Vaig a ballar HIP – HOP, al cinema, a fer una volta ... amb amigues menorquines i angleses”*
- *“Natación e Hípica. También doy clases de inglés a una niña”*
- *“A cenar con amigos menorquines ... y también con algún inglés”*
- *“Me'n vaig disfressar de noia pel carnaval ... en Alaior, en Addaia no tinc amics d'aquí”*
- *“Rugby ... guitarra acústica, también salgo en bici en excursión”*
- *Me encanta aquí por el sol ... no hay tanta contaminación ...”*

f) Sentit de pertinença:

Un d'ells ho va descriure perfectament: *“Som un anglès que viu a Espanya”*. Crec que aquesta és la posició en la qual es senten els adolescents al nostre medi. Ho viuen com a una situació completament temporal i transitòria, una anècdota en les seves vides. Tots ells saben perfectament que tornaran, més tard ó més aviat, a estudiar o a fer feina, al seu país. No han perdut en cap moment les seves arrels ni la seva identitat. No volen ser espanyols perquè no veuen la necessitat. Manifesten no tenir problemes d'integració, a pesar de pensar que els adolescents d'aquí són més tancats i que la majoria en té més d'amics anglesos residents en l'illa ó que els han deixat al seu país però que continuant comunicant-se. Demostren una auto – imatge positiva, estan segurs que a la gent d'aquí els hi agrada que els anglesos vinguin a viure ó a passar les vacances. No és important obtenir la nacionalitat.

- a. *“Creo que a los españoles les gusta que vengan los ingleses ... en cambio en el patio se reúnen por grupos ... yo no”*
- b. *“No serà important fer-me espanyol, no en el meu cas ... “*
- c. *“M'agrada el Japó i la seva cultura. També l'idioma japonès ... m'agradaria anar al Japó ...”*
- d. *“No ho crec necessari tenir la nacionalitat espanyola ... vaig al meu país cada Nadal i ells venen cada estiu ...”*
- e. *“Me gustaría, pero lo más seguro es que vuelva a mi país. Prefiero vivir aquí, pero ir al instituto de allí ...”*
- f. *“Quiero probar un año en Inglaterra para probar cómo es la vida allí “*
- g. *“Som i seré anglès ... no veig avantatges essent espanyol”*
- h. *“Soy inglés, pero vivo aquí”*

g) Expectatives pròpies:

Altes expectatives. Han planificat bastant el seu futur, tots ells tenen molt clar que acabaran l'ESO i continuaran el batxillerat en el nostre medi però que continuaran una carrera universitària en el seu país ó en els EEUU. No veuen dificultats econòmiques per continuar estudiant. Solament en dos casos es contempla la possibilitat de treballar durant els estius per guanyar alguns diners. Saben que allí tenen un ventall més ampli d'opcions i més interessants. Es veuen aquí temporalment, a pesar de que en dos casos als pares els hi agradaria que quedessin a viure en un futur.

- a. *"El problema será para mis padres, que se quedarán solos"*
- b. *"Ahorraré dinero para no tener problemas económicos"*
- c. *"Mis padres dicen que aquí ahora se vive mejor, pero yo soy de allí"*
- d. *"Quiero formar una familia, tener una carrera, un buen futuro"*

h) Expectatives dels pares:

Tots coincideixen en què els pares tenen altes expectatives envers el seu futur professional. La majoria afirma que els pares voldrien que fessin estudis universitaris, i una vida de felicitat per a ells. Es senten segurs que els pares els hi oferiran la possibilitat d'estudiar i formar-se a on ells vulguin i després podran triar entre viure aquí ó allà. Si es queden, sempre està la possibilitat de continuar amb la feina del pare ó obrint un negoci.

- a. *"Mi madre quiere que ponga un restaurante, mi padre que venda con él ... según lo que me paguen ..."*
- b. *"Ell volen que jo hi sigui aquí per molts d'anys ..."*
- c. *"Seguir estudiando hasta ser un profesional ... no importa qué con tal de estudiar"*
- d. *"Volen que sigui traductora, perquè és el que faig jo sempre amb ells"*
- e. *"Quieren que estudie, que trabaje, que esté contenta ... lo mejor!"*

i) Demandes a la societat d'acollida:

Veuen que el procés d'adaptació és llarg i lent i molt costós al principi. Destaquen que, al estar més generalitzat l'aprenentatge de l'anglès en el nostre medi, moltes persones els parlen en aquest idioma i no en castellà o català.

C.4.3.2. L'alumnat adolescent de Xina

Les entrevistes als alumnes xinesos es van realitzar a instituts públics de Maó; no hi va haver cap alumne xinès escolaritzat en cap institut concertat de s'illa. Es van mantenir entrevistes individuals amb quatre alumnes, tres al·lotes i un al·lot en les pròpies dependències de l'institut, amb un guió prèviament establert que va servir com a guia, però que es va traspasar en diferents punts en els quals els alumnes van mostrar major interès en aprofundir. El treball de camp va ser realitzat en el mes de febrer, després d'haver conegut les notes del primer trimestre.

a) Característiques generals:

Dos alumnes tenen 13 anys, un de 14 i una altra té 15. Tres de les alumnes han arribat fa 4 anys, i un alumne fa 2 anys. Tots ells van estar escolaritzats a centres públics de la Xina durant la pràctica totalitat de l'ensenyament primari. Consideren que la primària els hi va possibilitar un "aterratge" més gradual que no pas haver-ho fet directament a secundària. Dos alumnes van mantenir la conversa en català i dos alumnes en castellà, a pesar de dominar l'idioma però no ho van poder fer per pensar que tenien manca de fluïdesa. Tots quatre manifesten obtenir bones qualificacions en la majoria d'assignatures, destacant les matemàtiques, com a preferida per la majoria.

b) Estil d'ensenyament a Menorca:

Tots ells veuen moltes diferències entre el sistema educatiu del seu país i el d'aquí. Tots ells expressen que l'idioma és una gran dificultat per aprendre i el motiu principal pel qual han perdut eficiència com alumnes. Alaben l'esforç del professorat però pensen que es troben moltes diferències entre la forma d'ensenyar d'allí i les d'aquí. Al mateix temps, els professors destaquen la seva capacitat d'esforç i el seu rendiment com a bons estudiants. Els alumnes xinesos troben que és molt frustrant que els exàmens no s'adaptin a les seves necessitats perquè els hi costa entendre les preguntes, a pesar de que moltes vegades sabrien respondre els continguts. Parafrasejant les seves verbalitzacions:

- a. *"En Xina exigeixen molt més ... aquí et diuen que és cosa teva, que és la teva responsabilitat, i et relaxes ..."*
- b. *"Allí els professors bons guanyen punts, els dolents cap ... els pares també són més exigents ... a les vuit, a casa!"*
- c. *"Els professors donen suport en horari extraescolar, fins i tot a ca seva, ja que molts d'ells viuen a es costat de l'edifici de l'escola ..."*
- d. *"M'agradaria que el suport d'aquí es pogués fer en horari extraescolar per no perdre el ritme de les classes ordinàries, un altre sistema de suport als alumnes que venim de fora ..."*
- e. *"Aquí m'han ajudat molt alguns professors i alumnes ..."*

c) Punt de partida, l'idioma:

Tots ells consideren l'idioma com a un entrebanc important a l'hora d'aprendre i d'integrar-se. Voldrien unificar, no diferenciar tant entre el castellà/català. A pesar de que veuen moltes similituds, prefereixen el castellà com a vehicle de comunicació, acceptant que els seus pares ni tan sols saben rallar en castellà i que ells actuen moltes vegades com a intèrprets. També pensen que l'idioma i la diferent pronunciació, és motiu de burla i discriminació.

- a. *Si no saps bé l'idioma, sempre hi haurà algun que se'n riurà de tu.*
- b. *Castellà i català es semblen molt, em dóna lo mateix a vegades es confon un amb s'altre, l'anglès m'ha costat sempre ...però aquí tot és més fàcil”*
- c. *Per a estudiar, l'idioma és un problema ... els exàmens no els puc entendre, a vegades ... i em dóna un disgust ...”.*

d) Estil d'ensenyament a la Xina:

Tots els alumnes manifesten que en el seu país l'ensenyament els hi resulta molt més dur, estricte i difícil que el d'aquí. Troben moltes diferències significatives, quant a assignatures, professorat i companys. La matèria preferida és matemàtiques, amb un mitjana de nota 8. Diuen que al seu país aquesta assignatura és impartida de forma més avançada, ja que des de primer de primària es comença a aprendre la divisió. Solament una alumna ha hagut de repetir curs a primer d'ESO. També troben diferències quant el **concepte d'autoritat** que s'atorga als professors, el qual comparen igual al que tenen els pares, ja que poden fer-se forts i fins i tot poden pegar les mans dels alumnes:

- a. *“Aquí, los alumnos son más fuertes que los profesores porque les pueden gritar ...!”*
- b. *“Allí a los profesores les tenemos miedo”*
- c. *“Creo que allí los profesores saben más, son más listos”*
- d. *“Aquí son más buenos y comprensivos, saben ayudar”*
- e. *“Aquí soy uno de los mejores! Estoy más relajado ...Si te esfuerzas un poco, sabes que aprobarás ...”*

e) Companys / Iquals:

Dos alumnes declaren haver sentit discriminació - racisme- al centre escolar i al carrer. Confessen que també en el seu país podria succeir el mateix i que hi ha gent bona i dolenta per tot arreu. Clarament se saben diferents a la resta i que els companys no volen sortir amb ells/es. S'únic al·lot, ha trobat un mitjà d'integració a través de l'esport – futbol - i ho fa servir com a part del seu temps d'oci els caps de setmana. La majoria s'avorreix olímpicament quan no acudeix a l'institut, passant la majoria del temps d'oci

mirant la TV, estudiant, fent deures o anant a la biblioteca. Tal vegada afirmen sortir amb un sol amic, però si alguna vegada ho han fet amb altres de la seva edat, diuen que no l'entenen. D'entre les diferències més significatives es poden destacar:

- a. *“Mis compañeros me tratan bien pero los españoles no. A veces me gritan: china!”*
- b. *“No salgo casi nunca, no encuentro personas que me entiendan ... hacen chistes para burlar a los extranjeros ...”*
- c. *“Algunos compañeros dicen que no soy de ellos ... y te miran diferente ... pero a mí me da igual. Otros, quieren ser amigos ... hay de todo.”*
- d. *“La gente me llama gorda, por eso quiero adelgazar ...”*
- e. *“No me gustan las palabrotas que utilizan, ni que fumen tanto ... hablan sin pensarlo dos veces ... y son muy egoístas”.*
- f. *“Estudian quan els hi dóna la gana ... no tenen força de voluntat.”*

f) Sentit de pertinença:

Es podria dir que el sentiment més freqüent entre tots ells n'és l'ambigüitat. Una de les al·lotes vol adquirir les pautes físiques occidentals i manifesta que fa molt d'exercici a diari per poder estar més prima. D'aquí i d'allí, meitat i meitat ... es troben amb sentiments enfrontats que no saben molt bé com descriu-los:

- a. *“Ja ni me'n record de la Xina ... “*
- b. *“La doble nacionalitat seria ideal sobre tot per a aconseguir feina”*
- c. *“Som d'allí ... ser algun dia espanyol ... no lo sé”*
- d. *“No m'agrada la forma de viure dels espanyols ... però la majoria de xinesos poden viure i fer feina aquí”*

g) Expectatives pròpies:

Si bé encara no han planificat el seu futur, tots ells tenen molt clar que acabaran l'ESO. Una d'elles voldria ser perruquera o caixera en la tenda que fa feina la seva mare. Manifesta ser testimoni de Jehovà. Dues altres voldrien estudiar amb altes expectatives de futur (professora de matemàtiques, idiomes, arts visuals, informàtica) i fer feina al mateix temps, perquè són conscients que els seus pares no podran sufragar les despeses dels seus estudis, coincidint en què els hi agradaria fer feina en una tenda de flors (*les flors t'inspiren sentiments de felicitat ...*). S'al·lot viu amb un sentiment d'inseguretat molt gran perquè no viu amb els seus pares que estan separats i està amb una tia que l'exigeix molt. Una d'elles espera obtenir una beca i s'altra diu que si vol estudiar s'ha d'espavilar tota sola perquè si no aconseguirà els seus objectius. Molts d'ells veuen la possibilitat de fer feina amb els pares en una tenda i d'aquesta manera poder alliberar al pare de la seva feina el dia de demà.

- a. *“Quiero poder llevar una vida sencilla, vender pan, flores, viajes ... pero al mismo tiempo poder estudiar lo que me gusta en la universidad.”*
- b. *“Estudiar, trabajar y jugar al fútbol”*

h) Expectatives dels pares:

Tots coincideixen en què els pares volen una vida millor per a ells, amb una bona feina i a ser possible, que arribin a ser caps d'alguna professió. La majoria afirma que els pares voldrien que fessin estudis universitaris però com que han de sortir fora de l'illa, ho veuen complicat per la part econòmica, per això pensen que han de treballar al mateix temps. Essent realistes, la majoria pensa que com a molt arribaran a batxillerat.

- a. *“Quan acabi el batxillerat segurament no podré continuar, però a ells els hi agradaria ...”*
- b. *“Quieren que estudie para llegar a ser jefe”*
- c. *“Que tenga una vida mejor; los chinos son realistas, quieren que trabaje en un buen puesto”*
- d. *“Que estudii dret a la universitat ... jo pens que ... ni pensar-lo”*

i) Demandes a la societat d'acollida:

Pensen que és molt necessari que s'organitzin més ajudes per a aprendre els idiomes d'aquí i també el seu idioma. Una de les al·lotes diu que seria molt adient fer el suport fora de l'horari lectiu, per a no perdre el ritme de l'ensenyament. Una de les seves professores indica que es tracta d'una alumna excepcional pel seu rendiment acadèmic.

- L'arribada d'aquests alumnes ha fet explícit el que estava latent: la imprescindible atenció a la diversitat. Cada nacionalitat té unes característiques a les quals hem d'atendre de forma ineludible.
- En les entrevistes hem pogut comprovar aquesta gran diversitat, les seves necessitats i també les seves particularitats condicionades per l'extracció social i econòmica de les quals provenen els alumnes. Sabem que hi han dos aspectes que determinen l'adaptació i el rendiment dels alumnes i que no depenen directament d'ells: el **nivell acadèmic dels pares** i el **domini de l'idioma** local.
- En el cas dels que no dominen l'idioma, hem de tenir especial cura en la seva adquisició i també saber “llegir” el llenguatge no verbal, el llenguatge dels gestos que a vegades diuen més que les paraules.
- Les agrupacions d'alumnes per nacionalitats, al pati, resulta un clar exponent de, tal vegada, de les que troben fora, a la societat i al carrer.

C.4.3.3. L'alumnat adolescent de Romania

Les entrevistes als alumnes romanesos es van realitzar a instituts públics de Maó i d'Alaior; no hi va haver cap alumne romanès escolaritzat en cap institut concertat de s'illa. Es va haver d'entrevistar l'únic alumne búlgar a un institut concertat de Maó. Es van mantenir entrevistes individuals amb cinc alumnes, dues al·lotes i tres al·lots en les pròpies dependències de l'institut, amb un guió prèviament establert que va servir com a guia, i que es va poder seguir sistemàticament. El treball de camp va ser realitzat durant el mes de febrer.

a) Característiques generals:

Dos alumnes tenen 15 anys, dos de 14 i una altra té 13. Una de les alumnes ha arribat fa 5 anys, l'altre alumne fa 4 anys, un tercer fa 2 anys i per últim el més nouvingut, fa 5 mesos. Tots ells van estar escolaritzats a centres públics de Romania (2) i Bulgària (3) durant la pràctica totalitat de l'ensenyament primari a diferents ciutats dels dos països. La majoria considera una sort no haver arribat just començar la secundària, per tenir un temps d'adaptació. En el cas de dos alumnes que han arribat a primer d'ESO i altre que de primer d'ESO del seu país va ser escolaritzat a tercer, consideren que el canvi ha estat massa brusc. Tots els alumnes van triar el castellà com a mitjà de comunicació i l'alumne que havia arribat fa cinc mesos, va necessitar una companya que li feia de traductora en alguns moments. Tots cinc manifesten obtenir bones – altes - qualificacions en la majoria d'assignatures, destacant matemàtiques i tecnologia, i també en general veuen els estudis com a part fonamental de la seva preparació de cara al futur. Tots desitjarien continuar estudis universitaris: Informàtica, Història, Ingenieria industrial, Magisteri.

b) Estil d'ensenyament a Menorca:

Tots ells veuen moltes diferències entre el sistema educatiu del seu país i el d'aquí. A pesar de reconèixer que aquí els hi resulta més fàcil, les notes resultaven millors als seus països. Tots ells expressen que l'idioma és una gran dificultat per aprendre i el motiu principal pel qual han perdut eficàcia com alumnes. Alaben l'esforç del professorat però pensen que es troben moltes diferències entre la forma d'ensenyar d'allí i les d'aquí. Troben a faltar més adaptacions, sobre tot al començament dels estudis. Sorpren la seva lucidesa quant a poder d'observació i d'interpretació d'aquest alumnes sobre les diferències acadèmiques d'un i altre sistema educatiu. Al mateix temps, els professors destaquen la seva capacitat d'esforç i el seu rendiment com a bons estudiants. Parafraçant les seves verbalitzacions:

- a. *“Mis resultados académicos son peores aquí y mucho mejores en Bulgària, a pesar de que creo que es más fácil aquí...”*
- b. *“Mis resultados son buenos, tirando a regulares ... una media de 7, pero espero mucho más ...”*
- c. *“Estoy contento con mis resultados ... y espero mucho más ...”*

d. *“Los profes algunos eran más duros, aquí no tanto ...”*

c) Punt de partida, l'idioma:

Tots ells consideren l'idioma com a un obstacle important a l'hora d'aprendre i d'integrar-se, la qual cosa els col·loca en una situació d'inferioritat en relació als seus companys autòctons. Diuen que els problemes d'integració són deguts a les seves dificultats amb els idiomes locals, sobre tot al principi, després intervenen altres variables socials i culturals, però l'idioma ocupa un lloc preferent com a impediment d'apropament i d'adaptació a les característiques del lloc d'arribada. Els hi agraden les matemàtiques però també els idiomes en general. Un dels alumnes, a l'arribada va fer-se entendre en Anglès amb el professorat. El castellà també té molta acceptació.

- a. *“Tengo problemas con el catalán, no me gusta ...”.*
- b. *“Con el tiempo haces amigos, pero al principio cuesta porque se forman grupos menorquinas – extranjeros ... sobre todo por el idioma ...”*
- c. *“Al llegar te encuentras con dificultades de idioma, allí entendía más lo que pasaba en la clase y lo que explicaban los profes ...”*
- d. *“Mejoraría de aquí las reuniones de padres. Los padres de aquí critican a las familias extranjeras, por eso nuestros padres no quieren venir ... “*

d) Estil d'ensenyament a Romania / Bulgària:

Els professors búlgars i romanesos són més estrictes i rígids. Hi ha moltes més normes. Una de les normes és el càstig. Dins els centres s'ha de rallar de manera formal i no pas col·loquial. Tots els alumnes manifesten que en el seu país l'ensenyament els hi resulta molt més dur, estricte i difícil que el d'aquí. Ressalten els exàmens d'ingrés als instituts públics com a una barrera quasi bé infranquejable. Troben moltes diferències significatives, quant a assignatures, professorat i companys. La matèria preferida és matemàtiques, amb un mitjana de nota 7 - 8. Estan acostumats a una major exigència acadèmica per part de professorat, pares i companys en general. Valoren molt l'ajuda obtinguda de part de companys i professors al principi. Estan acostumats al recolzament familiar en les feines/deures escolars i també noten diferències significatives en aquest aspecte.

- a. *“Allí es todo más exigente, hay exámenes de ingreso en la secundaria muy difíciles ... si quieres estudiar debes ser bueno y estudiar mucho ...!”*
- b. *“Allí a los profesores les tenemos respeto ...”*
- c. *“Creo que allí los profesores están más preparados ...”*
- d. *“Aquí son más buenos ... será porque no somos de su país ...”*

e) Companys / Iquals:

Una alumna declara haver sentit discriminació al centre escolar. Troben que, en general, aquí la gent és més tancada i freda. Els esports els hi ofereixen oportunitats de contacte i interacció: Futbol, Voleibol, Natació, Bàsquet. L'ordinador també els hi ocupa un temps considerable com a mitjà de comunicació amb els seus amics llunyans. Tal vegada afirmen sortir amb un sol amic, generalment de la mateixa nacionalitat. D'entre les diferències més significatives es poden destacar:

- a. *“Aquí lo veo demasiado tranquilo! Me gusta más la ciudad. Aquí la gente es muy cerrada ... tienes dificultades económicas i dificultades para hacer amigos ... además soy hija única”*
- b. *“Quiero ir a estudiar a Madrid ó Valencia porque podré tener más amigos y con otro carácter más abierto, como cuando viví en Alcoy”*
- c. *“Que haya personas más abiertas, no dejar solas a las personas.”*
- d. *“Algunos chicos son gamberros, se meten porque saben que eres extranjera, yo le contesté que era un racista”*
- e. *“Con los españoles es difícil, sobre todo al principio”*
- f. *“Siempre me he encontrado bien aquí”*
- g. *“Los profes me han ayudado mucho y también mis primos ...”*

f) Sentit de pertinença:

Es senten molt arrelats al seu país, solament es va donar un cas que es considera de les dues bandes. Veuen fàcil el fet de viatjar fins allí en període de vacances. També és freqüent que s'ajunten famílies de la mateixa nacionalitat els caps de setmana en la realització de festes d'aniversari, o de barbacoes, sortir en barca .. etc. Diuen que el grup d'autòctons fan grups distingint entre els d'aquí i els estrangers. En general admetien que la gent de los països de l'est és més amistosa i afectuosa. No els interessa obtenir la nacionalitat perquè són conscients que els seus països formen part de la Comunitat Europea i que ja es poden moure lliurement per tota Europa. En general, pensen que aquí es pot viure millor, guanyar més diners i que els hi agradaria poder instal·lar-se molt de temps la qual cosa entra en contradicció amb la seva identitat cultural, les seves arrels identitàries.

- a. *“Soy de los dos lados ... voy allí cada verano ... “*
- b. *“Soy de Bulgaria, ...”*
- c. *“De Rumania, hace poco que estoy aquí ...”*
- d. *“Sin duda, me siento búlgara. Echo de menos mi país y mis amigos ... la gente allí es muy amistosa”*
- e. *“Aquí tot funciona millor ... les carreteres allí són desastroses ...”*
- f. *“Aquí es guanya més diners ... “*

g) Expectatives pròpies:

Han planificat el seu futur, tots ells tenen molt clar que acabaran l'ESO, continuaran el batxillerat i continuaran una carrera universitària, dins o fora de l'illa. No troben dificultats per continuar estudiant fora ni veuen dificultats econòmiques per continuar estudiant. Solament en un cas es veu la possibilitat de treballar els estius per guanyar alguns diners.

- a. *“Estudiaré informática fuera, en Barcelona, Madrid, Valencia ... aunque a mis padres les costará, porque soy hija única.”*
- b. *“Seguro que seguiré estudiando, pero no sé exactamente qué.”*
- c. *“Seguiré estudiando hasta que sea profesor de Historia.”*
- d. *“Acabaré siendo ingeniero”*

h) Expectatives dels pares:

Tots coincideixen en què els pares tenen altes expectatives envers el seu futur professional. La majoria afirma que els pares voldrien que fessin estudis universitaris, en un sol cas les expectatives pròpies no coincideixen amb les dels pares, que voldrien que el seu fill fos policia, en canvi ell es veu com a professor d'història. Tothom coincideix en què els pares no volen influenciar-los, que és cosa d'ells, que puguin decidir ells mateixos.

- a. *“Quieren que estudie medicina, pero yo todavía no lo sé...”*
- b. *“Que sea policía”*
- c. *“Ellos no quieren influenciarme, lo que yo quiera”*
- d. *“Que tenga una buena carrera, de lo que a mí me guste”*

i) Demandes a la societat d'acollida:

Pensen que és molt necessari que s'organitzin més ajudes per a aprendre els idiomes d'aquí. Veuen que el procés d'adaptació és llarg i lent i molt costós al principi. Per tant consideren que s'haurien de potenciar més les associacions de persones de la mateixa nacionalitat per afavorir la unió entre elles. I que en la rebuda pogués haver intèrprets. Destaquen com a molt útil saber anglès per a comunicar-se al començament. Que s'articulin mesures pels adolescents de cara a que fos més fàcil fer amics.

C.4. Resultats per alumnat

Eivissa

C.4.4.1 Subsaharià

C.4.4.2 Xina

C.4.4.3 Romania

C.4.4. Eivissa

- Els alumnes entrevistats al ser de països, on a Eivissa, encara no hi ha una forta emigració, com és el cas dels equatorians i magribins, no es formen grups d'iguals i per tant la seva integració és més fàcil ja que fan amistats amb els companys del seu grup de classe i del barri.
- Tots coincideixen en el fet que haver d'aprendre dues llengües per expressar-se i comunicar-se precisin d'un gran esforç per poder tenir els mateixos resultats acadèmics que al seu país.
- La majoria pensen seguir estudiant sempre i quan els seus resultats acadèmics siguin els adequats. Aquest fet implica que als centres d'ESO hi ha d'haver una orientació acadèmica i professional que s'adeqüi a les seves expectatives i possibilitats reals.
- El tema d'estar en possessió dels papers que permetin trobar feina, també els preocupa així com també pensen que és un aspecte que s'ha de millorar. Els més majors voldrien treballar de temporada per ajudar-se a pagar els estudis i diuen que tenen problemes amb les empreses.
- Generalment consideren que el sistema educatiu d'aquí no és tan sever com als seus països d'origen.
- Pensen que el professorat hauria d'adaptar més els continguts de les matèries per poder accedir amb més facilitat.
- L'alumnat demana més hores per a l'aprenentatge de la llengua. Això els facilitaria tan la integració social com escolar d'una forma més ràpida i amb més qualitat.

C.4.4.1.- L'alumnat adolescent Subsaharià

Les entrevistes als alumnes subsaharians es van realitzar dos a l'institut públic d'Eivissa, l'IES Isidor Macabich i dos a Sant Antoni l'IES Quartó de Portmany no hi va haver cap alumne subsaharià escolaritzat en cap institut concertat de l'illa. Els alumnes provenen de tres bandes diferents, dos són de Mali, un de Nigèria i l'al.lota és guineana. Els alumnes entrevistats varen ser tres al.lots i una al.lota.

a) Característiques generals:

L'edat d'aquests alumnes oscil·la entre els catorze i els setze anys. Els dos alumnes de Malí s'han escolaritzat aquest curs al mes de desembre. Són a Eivissa sense família, ja que són dos dels al.lots que arribaren a Canàries amb pastera i que se'n va fer càrrec la comunitat autònoma de Illes Balears, juntament amb altres adolescents. Estan escolaritzats al curs que els correspon per edat, però estan quasi bé tot el temps amb el professorat de taller de llengües i de l'aula d'acollida. Per poder realitzar l'entrevista va servir d'ajuda el professor del taller de llengua.

L'alumne provinent de Nigèria, té setze anys i està escolaritzat a tercer d'ESO. Arriba a Eivissa fa un any i mig provinent de Khadre.

L'alumna guineana ja és nascuda a Eivissa, té setze anys i està escolaritzada a tercer de diversificació.

b) Estil d'ensenyament a Eivissa:

Tots menys l'al.lota senegalesa diuen veuen diferències entre el sistema educatiu del seu país i el d'aquí, encara que no han sabut especificar quines. Tots ells expressen que l'idioma és una gran dificultat per aprendre, sobre tot dues llengües.

Estan contents amb el tracte del professorat; diuen que els ajuden a aprendre.

Creu l'alumna guineana que a l'estil d'ensenyament s'adapten millor els anglesos i alemanys que als provinents de països no europeus

c) Estil d'ensenyament als seus països

Diuen que als seus països d'origen estudiaven però no especifiquen assignatures, ni si els anava millor o no que aquí. Només diuen que estaven escolaritzats en la llengua àrab a Mali i parlen mandinga. L'alumna guineana parla a casa pular i l'alumne de Nigèria wolof i "frasigaiz".

L'alumne nigerià diu que al seu país treia bones notes, li agradava estudiar i que el seu avi era el director del centre.

d) Companys / Iguals:

Tots declaren no haver sentit actituds xenòfobes, alguna vegada es refereixen a ells pel color de la pell sobre tot a l'institut. Un diu que quan va pel carrer a vegades sent com alguna gent el mira "raro". L'alumna guineana com que ha nascut aquí està molt integrada tant al centre com al poble, participant en tot tipus d'activitats tan a un lloc com a l'altre.

L'alumne senegalés diu que té amics pel poble de totes les nacionalitats i els de Mali diuen que es fan amb els companys que hi ha al centre on viuen i amb els monitors que o bé fan activitats al centre o els duen a algun lloc.

A tots els alumnes els encanta el futbol i el de Mali a més a més jugar amb la play-station.

e) Sentit de pertinença:

Els alumnes se senten del país on provenen però estan agraïts per les oportunitats que tenen aquí, que diuen són molt millors que al seu país.

No els agradaria haver de canviar de nacionalitat però si per papers o feina els hi fa falta no tendrien inconvenient.

f) Expectatives pròpies:

En el cas dels alumnes de Mali, un diu que al complir els setze anys passarà a treballar a l'obra. L'altra diu que li agradaria fer un mòdul professional per a poder ser electricista.

L'alumne nigerià diu que li agradaria seguir estudiant alguna cosa relacionada amb la informàtica però que tot dependrà de les notes que tregui.

L'alumna guineana és la que té les expectatives més difoses, ja que li costa prou anar aprovant els cursos. El que realment voldria ser és cantant/actriu però fins i tot li fa vergonya dir-ho. Per tant diu que estudiarà mentre pugui i després ja es veurà.

g) Expectatives dels pares:

Tan l'alumna guineana com el nigerià diuen que els pares només volen que la seva vida sigui millor que la seva. Que estudiïn mentre puguin perquè els obrirà més portes de cara a trobar feina.

C.4.4.2.- L'alumnat adolescent de Xina

Les entrevistes als alumnes xinesos es van realitzar a un institut públic d'Eivissa ; no hi va haver cap alumne xinès escolaritzat en cap institut concertat de l'illa. Es van mantenir entrevistes individuals amb dos alumnes un al.lot i una al.lota.

a) Característiques generals:

Els alumnes xinesos entrevistats han arribat a Eivissa després que hi hagués instal.lada la seva família . La família no ve directa a Eivissa, primer uns s'instalen a Bulgària però per problemes amb la comunitat xinesa venen cap aquí i els altres primer van Barcelona i després arriben a Eivissa.

Els dos alumnes tenen 15 anys, i un altra en té 16. Actualment estan cursant segon d'ESO i batxillerat respectivament. Tots dos van estar escolaritzats a centres públics de la Xina. Un alumne arriba al 1999 i l'altra al 2004. Allà cursen fins a tercer i quart de primària. L'entrevista es manté en castellà perquè hi són més competents, encara que un alumne que estudia batxillerat parla prou bé el català. Els dos manifesten obtenir bones qualificacions en la majoria d'assignatures, destacant les matemàtiques, com a preferides.

b) Estil d'ensenyament a Eivissa

Tots ells veuen moltes diferències entre el sistema educatiu del seu país i el d'aquí. Tots ells expressen que l'idioma és una gran dificultat per aprendre i això fa que a vegades no entenguin coses que s'expliquen a l'aula. Pensen que hi ha diferències prou considerables respecte d'un lloc i l'altra. El professorat diu que són alumnes molt aplicats i que responen molt bé a les diferents matèries, destacant sobre tot en les matemàtiques.

Aquí no tenen dificultats en les matèries. Pensen que no són difícils i que no se'ls exigeix massa. Potser la dificultat major la tenen amb l'idioma que fa que a vegades no entenguin coses que s'expliquen a l'aula.

Així i tot l'alumne manifesta que quan va arribar ho va passar molt malament. Els pares li posaren un professor de repàs i va haver d'esforçar-se molt per aconseguir el nivell del curs.

c) Punt de partida, l'idioma:

Consideren l'idioma com a un entrebanc important a l'hora d'aprendre i d'integrar-se. A pesar de que veuen moltes similituds, prefereixen el castellà com a vehicle de comunicació, acceptant que els seus pares ni tan sols saben parlar en castellà i que ells actuen moltes vegades com a intèrprets.

A casa parlen xinés, els dialectes shangai i jujian, i al centre utilitzen el castellà i català, Utilitzant el castellà com a llengua bàsica de comunicació. Afegeixen que l'idioma també és una dificultat afegida quan arriben no s'entenen amb ningú i els és difícil comunicar-se i sortir al carrer.

d) Estil d'ensenyament a la Xina:

Els dos alumnes creuen que en el seu país l'ensenyament els hi resulta molt més dur, estricte i difícil que el d'aquí. Troben moltes diferències significatives, quant a assignatures, professorat ha hagut de repetir curs. També troben diferències quant el **concepte d'autoritat** que s'atorga als professors, el qual comparen igual al que tenen els pares, ja que poden fer-se forts i fins i tot poden pegar les mans dels alumnes.

Destaquen el fet que les matemàtiques i l'educació física són assignatures molt dures i l'aprenentatge de la llengua xinesa és molt difícil. També resalten que hi ha molts més deures per a casa que aquí i els horaris de les classes també són més extensos.

A més del xinés, l'anglès és una assignatura que se li dona molta importància.

e) Companys / Iguals:

En tots els casos comenten que ho passen malament quan arriben pel, fet de no entendre res i no poder fer amics.

Diuen que no s'han sentit discriminats ni al centre ni al carrer. Tots dos alumnes estan ben integrats. Tots dos diuen no es relacionen gaire amb xinesos. Fins i tot l'alumne que va arribar ja fa vuit anys es desentén de companys nous xinesos i no té ganes de fer d'interpret, negant fins i tot que ja no se'n recorda de l'idioma. L'altra alumna diu que prefereix amics d'altres nacionalitats perquè així aprèn més ràpid tant l'idioma com la cultura occidental. Fins i tot en el seu parlar, aquesta alumna ha agafat trets fonètics d'una amiga colombiana.

En els seu temps d'oci, diuen que juguen o treballen amb l'ordinador, surten els caps de setmana amb els amics, què són de totes les nacionalitats, sudamericans, espanyols, i entre setmana fan els deures o surten amb la família.

Se senten a gust aquí i l'institut els agrada molt, perquè tant la gent del carrer com el professorat és amable amb ells. No troben diferències en el tracte per ser xinesos.

f) Sentit de pertinença:

Hi ha dos pols oposats, el que fa més temps que és aquí diu sentir-se d'aquí i la que fa menys temps se sent xinesa

En el cas de la nacionalitat diuen que no els importa quina tenguin, no veuen els avantatges o inconvenients que puguin tenir. Diuen que si es queden aquí per sempre demanaran l'espanyola per no tenir problemes de papers a l'hora de buscar feina.

g) Expectatives pròpies:

Tots dos pensen seguir estudiant. Una alumna pensa que haurà de compaginar estudis amb feina. L'altra diu que d'aquí a dos anys se'n va a la universitat. No veuen entrebancs per arribar-hi si dominen la llengua. Encara que no saben molt bé que estudiaran si creuen que seran estudis relacionats amb la plàstica i alguna enginyeria informàtica o industrial. Donen molta importància a l'estudi i pensen que aniran a alguna universitat espanyola.

h) Expectatives dels pares:

Tots coincideixen en què els pares volen una vida millor per a ells, amb una bona feina i a ser possible, que arribin a la universitat.

i) Demandes a la societat d'acollida:

La integració de la població estrangera és difícil a més de la cultura de cada un per l'idioma que no et permet fer amics. Seria necessari més hores de professorat que ensenyi llengua per poder aprendre més ràpid.

C.4.4.3.- L'alumnat adolescent de Romania

Les entrevistes als alumnes romanesos es van realitzar a instituts públics d'Eivissa. Es van mantenir entrevistes individuals amb cinc alumnes, tres al·lots i dos al·lots en els mateixos instituts.

a) Característiques generals:

L'edat dels alumnes entrevistats oscil·la entre els 14 i els 18 anys. Els cursos on estan escolaritzats són 2n Eso, 4t Eso i Batxiller Un dels alumnes va venir de petit a Madrid amb la seva família, per tant comença l'escolarització allí i segueix sempre amb el sistema educatiu espanyol.

Tots els alumnes van triar el castellà com a mitjà d'expressió. Uns dominen bastant bé la llengua, encara que en la majoria de casos només fa entre dos i un any que han arribat

Tots arriben a Eivissa perquè els pares (l'un o l'altre) ja eren a Eivissa treballant. No venen amb un principi tota la família junta. Al cap dels anys des de l'1 i mig fins als tres que no s'agrupa la família.

El seu temps d'oci el dediquen a l'ordinador, anar a activitats extraescolars com anglès i matemàtiques i fer esport, així com anar amb els amics.

b) Estil d'ensenyament a Eivissa:

Tots ells veuen moltes diferències entre el sistema educatiu del seu país i el d'aquí. A pesar de reconèixer que aquí els hi resulta més fàcil i els resultats acadèmics no són dolents, les notes resultaven millors als seus països.

Els resultats acadèmics depenen des del que no havia anat a escola quasi bé mai i après a llegir i escriure a l'IES fins als que segueixen un currículum normalitzat

Tots ells expressen que l'idioma és una gran dificultat per aprendre i per tenir pitjors notes que al seu país. Les diferències són prou significatives entre el seu país i aquí, destaquen sobre tot el tema de la disciplina i l'esforç per aconseguir bons resultats acadèmics. Així com també creuen que allí els continguts són més difícils Pensar que haver de superar la selectivitat quan fa poc temps que han arribat és molt difícil, sobre tot perquè la seva capacitat de comprensió i expressió no és l'adequada. Pensen *que la selectivitat s'hauria de preparar amb més temps.*

En general el professorat pensa que són alumnes que s'esforcen i que superen les dificultats provinents dels idiomes.

c) Punt de partida, l'idioma:

Tots ells consideren l'idioma com a un obstacle important a l'hora d'aprendre i d'integrar-se. De totes maneres en fan un aprenentatge bàsic molt ràpid.

Una professora de suport diu que el català l'aprenen més ràpid que el castellà.

En el moment de l'arribada és un obstacle i es solen ajuntar entre els alumnes que poden compartir idioma, una vegada adquirida una mínima competència dins l'institut tot d'una fan amics.

Alguns pensen que seguirà sent un obstacle per a seguir estudis superiors.

d) Estil d'ensenyament a Romania:

Els professors romanesos són més estrictes i rígids. Hi ha moltes més normes. Una de les normes és el càstig. Tots els alumnes manifesten que en el seu país l'ensenyament els hi resulta molt més dur, estricte i difícil que el d'aquí.

Ressalten la manca de respecte que es té al professorat. Però valoren la proximitat que se'ls pot tenir companys i professors al principi. Estan acostumats al recolzament familiar en les feines/deures escolars i també noten diferències significatives en aquest aspecte

A més de la llengua materna, el rumanès, també estudien l'anglès.

e) Companys / Iguals:

Al centre educatiu es senten ben integrats, els amics són de totes les nacionalitats, relacionant-se dins i fora del centre i no solen formar grups de romanesos així com fan altres nacionalitats (magrebins, equatorians.etc.).

Diuen no haver-se sentit discriminats per la seva nacionalitat però caldria millorar els prejudicis de la població autòctona, perquè pensen que tots són iguals (es fa referència a rumanesos que delinqueixen).

El seu temps d'oci el dediquen a l'ordinador, anar a activitats extraescolars com anglès, matemàtiques o fer esport, així com anar amb els amics.

f) Sentit de pertinença:

Es senten molt arrelats al seu país, encara que l'alumne que va venir de petit diu haver perdut totes les arrels i sentir-se d'aquí. Aconseguir la nacionalitat espanyola només és important en un cas que diu no vol anar-se'n ja d'aquí, d'altres esmenten la doble nacionalitat i algun no vol la nacionalitat espanyola per a res (pensa que amb l'entrada a la comunitat europea no els farà falta per aconseguir els papers de treball).

g) Expectatives pròpies:

La idea de seguir estudiant està dividida tres volen seguir estudiant fins arribar a la universitat i altres dos volen incorporar-se al món del treball. La majoria pensa que estudiar els ajudarà a millorar el seu futur.

Alguns diuen que compaginaran estudis i feina sobre tot en la temporada d'estiu. Les expectatives d'estudi van des de estudiar *empresarials, alguna cosa relacionada amb la informàtica, enginyer informàtic...*

Alguns pensen que les dificultats que trobaran en el seu camí seran les de tenir els papers en regla, l'idioma i també el canvi de lloc, ja que per seguir el estudis que volen fer s'ha de sortir de l'illa.

h) Expectatives dels pares:

Tots coincideixen en què els pares tenen altes expectatives envers el seu futur professional. La majoria afirma que els pares voldrien que fessin estudis universitaris, en un sol cas les expectatives pròpies no coincideixen amb les dels pares, que voldrien que el seu fill fos policia, en canvi ell es veu com a professor d'història. Tothom coincideix en què els pares no volen influenciar-los, que és cosa d'ells, que puguin decidir ells mateixos.

D. CONCLUSIONS

D. CONCLUSIONS GLOBALS

GENERAL

Tot l'equip de realització del treball volem manifestar la nostra satisfacció per la feina realitzada, sempre creus que hi ha aspectes millorables i que el temps esdevé curt, no obstant la tasca ha deixat un bon sabor de boca.

Dins l'equip hi ha hagut dos tipus de persones:

- Autòctons que volem manifestar la seva gratitud i plaer que ha suposat treballar amb persones estrangeres (famílies i alumnat) de tantes nacionalitats diferents. Una conclusió molt clara d'aquesta part de l'equip és la quantitat de coses que han après de les persones d'altres nacionalitats i, sobretot la fortalesa i sentit de superació que mostren davant contextos tant difícils i hàndicaps del dia a dia a superar.
- Estrangers de les diferents nacionalitats que han actuat d'interlocutors i mediadors per aconseguir una visió més real de la manera de les circumstàncies, la manera de pensar, la visió, el punt de vista, etc. dels estrangers que conviuen amb nosaltres en relació a l'àmbit d'estudi el món escolar.
- Per altra banda també volen valorar molt positivament que l'estudi hagi tingut un enfocament des de les diferents Illes Balears per moltes raons: per tot el que hem après uns dels altres, per la convivència entre nosaltres i sobretot per sortir dels enfocaments únicament des de l'Illa de Mallorca ja que la realitat balear és molt més rica, complexa i variada. Malgrat no hem observat diferències qualitatives respectes als centres, les famílies i l'alumnat, si es constaten determinades especificitats que es recullen als diferents apartats del treball.

CENTRES:

- Des del punt de vista del professorat, hi ha un major coneixement de l'alumnat estranger als centres de Primària que a Secundària, per la pròpia organització, dinàmica, etc. de cada tipologia de centres. Per altra banda, els equips directius tant de primària com de secundària no tenen un coneixement tant precís de l'alumnat estranger com el professorat de suport, tutors i en menor mesura, el professorat d'àrea de secundària. S'observa una excessiva delegació de funcions cap al professorat de suport (PT, AD, AL..) que hauria d'estar més compartida per tot el claustre de professorat, ja que l'atenció a la diversitat és una tasca conjunta de tot el claustre de professorat.
- S'ha pogut comprovar, per part del professorat, un desconeixement total dels sistemes educatius i, en general, dels trets culturals dels països d'origen dels alumnes minoritaris. Com a conseqüència, es desconeixen la forma en què els alumnes han estat acostumats a aprendre.

- La sensibilització i preparació dels centres per abordar la nova situació creada davant una ratio important d'alumnat estranger és troba molt relacionada amb el temps que ha passat des del començament de la incorporació "massiva" d'aquest alumnat, de la localització del centre a indrets amb presència important d'aquests col·lectius, de les inquietuts de part del professorat que ha tingut interès pel tema i ha actuat com a dinamitzador del claustre en aquest sentit, etc. Pràcticament a tots els casos les solucions han partit del propi centre ja que la formació externa ha estat nul·la o mínima. En aquest sentit les demandes dels equips directius i del professorat consultat en la línia d'una formació és la constant, així com la constatació que els CPRs encara no han prioritzat aquesta línia formativa. Les trobades entre professorat de centres d'una mateixa zona podria convertir-se en un bon sistema d'intercanvi d'experiències.
- El PALIC com a instrument bàsic d'atenció a la població escolar de procedència estrangera funciona de manera satisfactòria a pocs centres, a la resta ha esdevingut un instrument administratiu més i, per tant molt aspectes d'aquest protocol d'actuació (molts importants per aconseguir una bona acollida i prepara una bona integració escolar) no es fan i es donen per obvis que no ho son.
- Els pocs recursos materials existents, enviats per la Conselleria d'Immigració als centres, no es troben adaptats per edats ni per nivells, la qual cosa dificulta la seva aplicació. A més al centres hi ha nombrós material elaborat pel profesorat que podria difundir-se, amb una inversió petita, entre la resta de centres de les Illes, creant així una base de recursos important.
- És fa necessari fer incidència a més de en la formació i en els recursos, en la divulgació de metodologies que donin resposta a la diversitat de les aules: l'escola intercultural.

FAMÍLIES:

- En general la participació de les famílies dins l'àmbit educatiu (AMIPES, ..) és deficitària, això s'agreuja en el cas de les famílies estrangeres per raons que comenten al treball: laborals, lingüístiques, culturals, etc. Per tant, un eix d'actuació futur important és potenciar la participació de totes les famílies en general dins l'àmbit educatiu, ja que com apunten les comunitats d'aprenentatge la formació dels joves es tasca de tots.
- El grau de desconeixement del sistema educatiu balear, de l'organització i funcionament dels centres educatius, de la terminologia, dels recursos, del vocabulari, etc. de l'escola i l'institut és pràcticament total per part de les famílies estrangeres immigrades. Els triptics i mecanismes habituals per a donar a conèixer aquest món no són útils per aquestes famílies, cal trobar altres vies.
- Malgrat les dificultats, les famílies estrangeres estan contentes amb l'escolarització dels seus fills als centres educatius de les Illes, pensen que es fa una bona feina, reconeixement que part de les dificultats provenen del desconeixement de les

llengües de les Illes (català i castellà). Valoren el paper i la tasca del professorat. NO observen situacions de rebuig.

- La influència del nivell d'integració social de la família al medi cultural i lingüístic de la societat d'acollida és determinant a l'hora d'afavorir o dificultar l'adaptació quant al rendiment escolar dels seus fills. També les seves expectatives quant el futur dels seus fills determinen el grau d'èxit ó de fracàs escolar.

ALUMNAT:

- La no aplicació de manera efectiva del PALIC fa que a les entrevistes es desprengui un nivell significativament alt de desconeixement de les possibles causes de determinats comportaments dels alumnes immigrants, del seu passat acadèmic, de les seves circumstàncies familiars, etc.
- A varis centres no es té clar si el sistema d'adscripció de l'alumnat estranger per edat i curs, sigui el més adient. Es demana una major reflexió sobre la consideració d'aspectes curriculars.
- Una conclusió general és la desvinculació de la conflictivitat escolar amb la presència d'alumnat estranger, al contrari, en diferents centres entrevistats és reconeix el paper de suavitzador del clima escolar per la presència d'alumnat procedent de sistemes educatius i escolar més tradicionals amb una major interiorització de normes de comportament basades en el respecte, el reconeixement de l'autoritat de l'adult, etc.
- Pensam que és necessari, a partir de demandes fetes als centres, tant a professorat, com alumnat com a les famílies, fer una detecció sistemàtica de necessitats a resoldre i adoptar els mecanismes més adients per millorar la situació existent cara a una major inclusió escolar en la línia de la filosofia de la interculturalitat; aquesta és la millor manera de fer una aposta decidida cap a una societat balear cohesionada.

Nota: Arribats a aquest punt no volem fer un llistat exhaustiu de les conclusions més parcials, que es poden obtenir a partir de la lectura dels diferents blocs de l'estudi.

F. ANNEXES

Annex I: Model d'enquestes als centres educatius

- I.1. Centres infantil i primària
- I.2. Centres eso i batxillerat

Annex II: Guions de les entrevistes a les famílies

Annex III : Model d'entrevista als adolescents

ANNEX I.1 (MODEL ENQUESTA CENTRES INFANTIL I PRIMÀRIA)

Centre _____

Nivells que imparteix:

EI	EP

Número total d'alumnes: _____

Número d'alumnes nascuts a l'estranger _____

Número total d'alumnes _____

Per nivells

EI	EP

BLOC1

LA REALITAT DEL SEU CENTRE

1) El seu centre escolar, ¿disposa dels mitjans necessaris per a fer front a aquesta nova realitat intercultural?

sí	NO
-----------	----

→ ¿Quins mitjans manquen?

Econòmics	
Materials	
Humans	
Altres ¿Quins?	

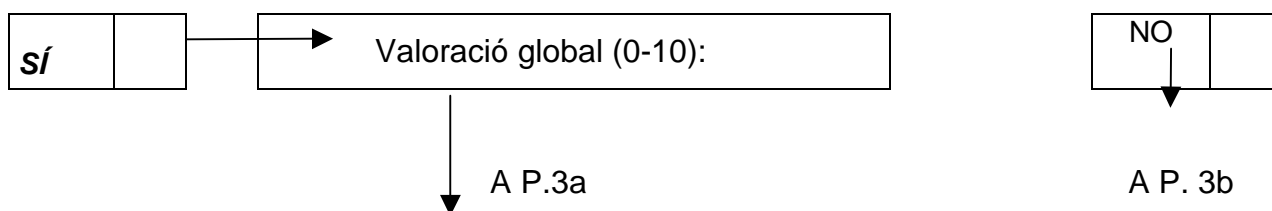
2) El professorat del seu centre escolar, ¿disposa dels mitjans necessaris per a fer front a aquesta nova realitat intercultural?

sí	NO
-----------	----

→ ¿Quins mitjans manquen?

Formació	
Materials	
Didàctics	
Altres ¿Quins?	

3) Al seu centre escolar, ¿existeix un Pla d'acolliment?

3a) ¿Quins d'aquests serveis ofereix el Pla d'acolliment?

Valoració

Presentació del centre i professorat a la família		
Entrevista inicial a la família i a l'alumne		
Presentació de l'alumne al grup de classe		
Adscripció al curs		
Alumne guia o acompanyat		
Serveis de mediació / traducció		

3b) En cas negatiu, ¿considera que la implantació d'un Pla d'acolliment és...

Urgent	
Necessària	
Desitjable	
Innecessària	

4) ¿De quins d'aquests recursos disposa el seu centre escolar? Valori'ls.

Valoració (0-10)

	SÍ	NO	
Immersion lingüística	SÍ	NO	
Professorat de suport (PT-AD-AL)	SÍ	NO	
Mesures organitzatives d'adaptació al currículum	SÍ	NO	
Materials específics	SÍ	NO	

BLOC 2

RENDIMENT ESCOLAR

5) Vostè considera que el rendiment escolar al seu centre és...

Molt satisfactori	Satisfactori	Regular	Millorable	Molt millorable

6) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants tenen un rendiment...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Millor	Igual	Pitjor	Millor	Igual	Pitjor
Alumnat immigrant						

6b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca de domini de les llengües oficials			
Diferències culturals (costums, religió)			
Inestabilitat familiar (laboral, emocional...)			
Manca de recursos materials i humans			
Excessiva mobilitat dels alumnes			
Manca de formació específica del professorat			
Manca de valoració de l'educació com a factor de promoció social			
Dificultats associades al procés migratori			

ABSENTISME ESCOLAR

7) Segons vostè, ¿quin és el nivell actual d'absentisme al conjunt del seu centre?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

8) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell d'absentisme...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

8b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

	Alumnat immigrant		
Manca d'interès per l'escola			
Pocs recursos per part de la família			
Visió devaluada de l'educació			
Manca d'hàbits escolars			
Manca de reconeixement social dins l'escola			
Col·laboracions temporals a treballs			
Manca de papers a les seves famílies			

ABANDONAMENT ESCOLAR

9) Segons vostè, ¿quin és el nivell actual d'abandonament escolar al seu centre?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

10) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants, presenten un nivell d'abandonament escolar...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

10b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

	Alumnat immigrant		
Facilitat d'immersió al mercat laboral			
Dinàmica migratòria (retorns temporals, definitius...)			
Fracàs escolar			
Manca de valoració familiar de l'escola			
Manca de motivacions, interès...			

ACTITUDS DAVANT EL MÓN ESCOLAR

11a) Per favor, valori (A, B, C, D o E) les següents actituds dels alumnes:

	EDUCACIÓ INFANTIL				
	Interès	Concentració	Comprensió	Comunicació	Sociabilitat
Total alumnes					
Alumnat immigrant					

(Clau: **A**=molt positiva; **B**=positiva; **C**=normal; **D**=negativa; **E**=molt negativa)

11b) Per favor, valori (A, B, C, D o E) les següents actituds dels alumnes:

	EDUCACIÓ PRIMÀRIA				
	Interès	Concentració	Comprensió	Comunicació	Sociabilitat
Total alumnes					
Alumnat immigrant					

(Clau: **A**=molt positiva; **B**=positiva; **C**=normal; **D**=negativa; **E**=molt negativa)

11c) Segons vostè, ¿quines són les causes de les actituds negatives (respostes D i E)?

	Total alumnat	Alumnat immigrant		
Manca de suport familiar				
Manca de formació específica del professorat				
Diferents valors de la seva cultura d'origen				
Valors en desús a la nostra societat				

BLOC 2

SOCIABILITAT (I): PROFESSORAT

12) Per favor, valori la relació de l'alumnat en general amb el professorat

Bona	Regular	Dolenta

13) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants, tenen una relació amb el professorat...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Millor	Igual	Pitjor	Millor	Igual	Pitjor
Alumnat immigrant						

13b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat
immigrant

A la seva cultura es valora l'autoritat, l'obediència i la disciplina			
Al sistema educatiu d'origen es valora l'autoritat, l'obediència i la disciplina			
"Mimetismes" negatius (pèrdua d'autoritat...) respecte l'alumnat autòcton			
Dèficit de comunicació per manca de processos d'inclusió escolar			

SOCIABILITAT (II): ALUMNAT

14) Per favor, valori la relació dels alumnes amb els seus companys

Bona	Regular	Dolenta

15) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants tenen una relació amb la resta d'alumnes

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Millor	Igual	Pitjor	Millor	Igual	Pitjor
Alumnat immigrant						

15b) ¿A què són degudes aquestes situacions?

Alumnat immigrant

Sentiment de rebuig (nacionalitat, ètnia)			
Agrupaments per nacionalitat			
Facilitat de relació espontània			
Manca d'instruments pedagògics de comunicació			
Excessiva de concentració d'alumnes amb dificultats			

PARTICIPACIÓ (I): ACTIVITATS ESCOLARS

16) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació dels alumnes en activitats **dins el centre?**

Alt	Mitjà	Baix	Nul

17) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell de participació en activitats escolars...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

17b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca de confiança en els tutors			
Manca de recursos econòmics (menjador...)			
Escassa valoració familiar de les activitats no acadèmiques			
Manca de relació alumne-professor			
Xoc cultural (costums, jocs...)			

PARTICIPACIÓ (II): ACTIVITATS EXTRA-ESCOLARS

18) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació en activitats **extra-escolars** al seu centre escolar?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

19) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell de participació en activitats extra-escolars...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

19b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca de recursos materials			
Manca d'informació (família – escola)			
Poca valoració d'aquestes activitats			
Xoc cultural (costums, jocs...)			
Manca d'estímul pedagògics i personals			
Reticències culturals, religioses...			

PARTICIPACIÓ DELS PARES I MARES (I): NIVELL ORGÀNIC

20) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació dels pares i mares dels alumnes del centre a nivell orgànic (AMPAS, associacions...)?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

21) En comparació amb els pares i mares d'alumnes autòctons, els pares i mares d'alumnes immigrants presenten un nivell de participació a nivell orgànic...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

21b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

	Total alumnat	Alumnat immigrant		
Els pares no tenen informació				
Pensen que és una pèrdua de temps				
Pensen que la seva participació no és necessària				
Pensen que és feina dels mestres				
No estan acostumats a participar				

PARTICIPACIÓ DELS PARES I MARES (II): NIVELL RELACIONAL

22) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació dels pares i mares dels alumnes del centre a nivell relacional (professors i tutors)?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

23) En comparació amb els pares i mares d'alumnes autòctons, els pares i mares d'alumnes immigrants presenten un nivell de participació a nivell relacional...

	EDUCACIÓ INFANTIL			EDUCACIÓ PRIMÀRIA		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

23b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca d'un Pla d'acolliment			
Manca de temps de les famílies			
Manca d'hàbits de relació amb l'escola			
Pensen que no és necessari			
Manca d'instruments de comunicació entre mestres i tutor i les famílies			
Manca d'informació			

COMENTARIS PERSONALS

ANNEX I.2 (MODEL ENQUESTA CENTRES ESO I BATXILLERAT)

Centre _____

Nivells que imparteix:

ESO	Batxiller

Número total d'alumnes: _____

Número d'alumnes nascuts a l'estranger _____

Número total d'alumnes _____

Per nivells

ESO	Batxiller

BLOC1

LA REALITAT DEL SEU CENTRE

1) El seu centre escolar, ¿disposa dels mitjans necessaris per a fer front a aquesta nova realitat intercultural?

sí	NO
-----------	----

→ ¿Quins mitjans manquen?

Econòmics	
Materials	
Humans	
Altres ¿Quins?	

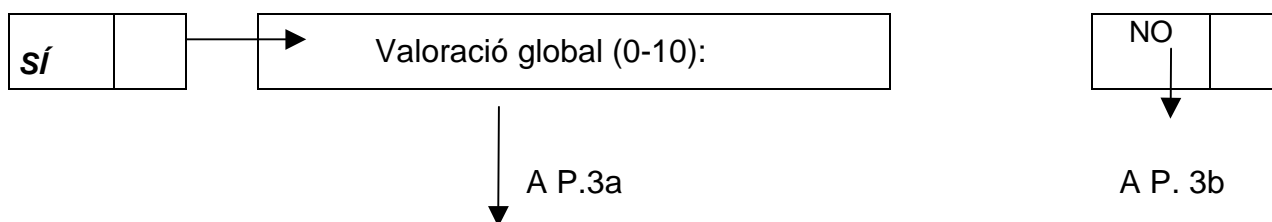
2) El professorat del seu centre, ¿disposa dels mitjans necessaris per a fer front a aquesta nova realitat intercultural?

sí	NO
-----------	----

→ ¿Quins mitjans manquen?

Formació	
Materials	
Didàctics	
Altres ¿Quins?	

3) Al seu centre, ¿existeixen programes específics d'acollida, mesures compensatòries...?

3a) ¿Quins són aquest serveis?

Valoració (0-10)

Tallers de llengua i cultura		
Aula d'acolliment		
Suport lingüístic		
Mesures curriculars específiques		
Adaptacions curriculars		
Agrupament de l'alumnat		
Acció tutorial		
Horaris específics		
Actuació d'especialistes (EOPT/PT/AD)		
Grups flexibles a determinades àrees		

3b) En cas negatiu, ¿considera que la implantació d'aquests tipus de programes és...

Urgent	
Necessària	
Desitjable	
Innecessària	

BLOC 2

RENDIMENT ESCOLAR

4) Vostè considera que el rendiment escolar al seu centre...

Molt satisfactori	Satisfactori	Regular	Millorable	Molt millorable

5) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants tenen un rendiment...

	ESO			Batxiller		
	Millor	Igual	Pitjor	Millor	Igual	Pitjor
Alumnat immigrant						

5b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca de domini de les llengües oficials			
Diferències culturals (costums, religió)			
Inestabilitat familiar (laboral, emocional...)			
Manca de recursos materials i humans			
Excessiva mobilitat dels alumnes			
Manca de formació específica del professorat			
Manca de valoració de l'educació com a factor de promoció social			
Dificultats associades al procés migratori			

ABSENTISME ESCOLAR

6) Segons vostè, ¿quin és el nivell actual d'absentisme al conjunt del seu centre?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

7) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell d'absentisme...

	ESO			Batxiller		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

7b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

	Alumnat immigrant		
Manca d'interès per l'escola			
Pocs recursos per part de la família			
Visió devaluada de l'educació			
Manca d'hàbits escolars			
Manca de reconeixement social dins l'escola			
Col·laboracions temporals a treballs			
Manca de papers a les seves famílies			

ABANDONAMENT ESCOLAR

8) Segons vostè, ¿quin és el nivell actual d'abandonament escolar al seu centre?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

9) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell d'abandonament escolar...

	ESO			Batxiller		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

9b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Facilitat d'immersió al mercat laboral			
Dinàmica migratòria (retorns temporals, definitius...)			
Fracàs escolar			
Manca de valoració familiar de l'escola			
Manca de motivacions, interès...			

ACTITUDS DAVANT EL MÓN ESCOLAR

10a) Per favor, valori (A, B, C, D o E) les següents actituds dels alumnes:

	ESO				
	Interès	Concentració	Comprensió	Comunicació	Sociabilitat
Total alumnes					
Alumnat immigrant					

(Clau: **A**=molt positiva; **B**=positiva; **C**=normal; **D**=negativa; **E**=molt negativa)

10b) Per favor, valori (A, B, C, D o E) les següents actituds dels alumnes:

	Batxiller				
	Interès	Concentració	Comprensió	Comunicació	Sociabilitat
Total alumnes					
Alumnat immigrant					

(Clau: **A**=molt positiva; **B**=positiva; **C**=normal; **D**=negativa; **E**=molt negativa)

10c) Segons vostè, ¿quines són les causes de les actituds negatives (respostes D i E)?

	Total alumnat	Alumnat immigrant		
Manca de suport familiar				
Manca de formació específica del professorat				
Diferents valors de la seva cultura d'origen				
Valors en desús a la nostra societat				

BLOC 2

SOCIABILITAT (I): PROFESSORAT

11) Per favor, valori la relació de l'alumnat en general amb el professorat

Bona	Regular	Dolenta

12) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants tenen una relació amb el professorat...

	ESO			Batxiller		
	Millor	Igual	Pitjor	Millor	Igual	Pitjor
Alumnat immigrant						

12b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat
immigrant

A la seva cultura es valora l'autoritat, l'obediència i la disciplina			
Al sistema educatiu d'origen es valora l'autoritat, l'obediència i la disciplina			
"Mimetismes" negatius (pèrdua d'autoritat...) respecte l'alumnat autòcton			
Dèficit de comunicació per manca de processos d'inclusió escolar			

SOCIABILITAT (II): ALUMNAT

13) Per favor, valori la relació dels alumnes amb els seus companys

Bona	Regular	Dolenta

14) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants tenen una relació amb la resta d'alumnes

	ESO			Batxiller		
	Millor	Igual	Pitjor	Millor	Igual	Pitjor
Alumnat immigrant						

14b) ¿A què són degudes aquestes situacions?

Alumnat immigrant

Sentiment de rebuig (nacionalitat, ètnia)			
Agrupaments per nacionalitat			
Facilitat de relació espontània			
Manca d'instruments pedagògics de comunicació			
Excessiva concentració d'alumnes amb dificultats			

PARTICIPACIÓ (I): ACTIVITATS ESCOLARS

15) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació dels alumnes en activitats **dins el seu centre?**

Alt	Mitjà	Baix	Nul

16) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell de participació en activitats escolars...

	ESO			Batxiller		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

16b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca de confiança amb els tutors			
Manca de recursos familiars (menjador...)			
Escassa valoració familiar de les activitats no acadèmiques			
Manca de relació alumne-professor			
Xoc cultural (costums, jocs...)			

PARTICIPACIÓ (II): ACTIVITATS EXTRA-ESCOLARS

17) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació en activitats **extra-escolars** al seu centre?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

18) En comparació amb els alumnes autòctons, els alumnes immigrants presenten un nivell de participació en activitats extra-escolars...

	ESO			Batxiller		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

18b ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca de recursos materials			
Manca d'informació (família – escola)			
Poca valoració d'aquestes activitats			
Xoc cultural (costums, jocs...)			
Manca d'estímuls pedagògics i personals			
Reticències culturals, religioses...			

PARTICIPACIÓ DELS PARES I MARES (I): NIVELL ORGÀNIC

19) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació dels pares i mares dels alumnes del centre a nivell orgànic (AMPAS, associacions...)?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

20) En comparació amb els pares i mares d'alumnes autòctons, els pares i mares d'alumnes immigrants presenten un nivell de participació a nivell orgànic...

	ESO			Batxiller		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

20b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

	Total alumnat	Alumnat immigrant		
Els pares no tenen informació				
Pensen que és una pèrdua de temps				
Penses que la seva participació no és necessària				
Pensen que és feina dels mestres				
No estan acostumats a participar				

PARTICIPACIÓ DELS PARES I MARES (II): NIVELL RELACIONAL

21) Segons vostè, ¿quin és el nivell de participació dels pares i mares dels alumnes del centre a nivell relacional (professors i tutors)?

Alt	Mitjà	Baix	Nul

22) En comparació amb els pares i mares d'alumnes autòctons, els pares i mares d'alumnes immigrants presenten un nivell de participació a nivell relacional...

	ESO			Batxiller		
	Major	Igual	Menor	Major	Igual	Menor
Alumnat immigrant						

22b) ¿Quines són les causes d'aquesta situació?

Alumnat immigrant

Manca d'un Pla d'acolliment			
Manca de temps de les famílies			
Manca d'hàbits de relació amb l'escola			
Pensen que no és necessari			
Manca d'instruments de comunicació entre mestres i tutor i les famílies			
Manca d'informació			

COMENTARIS PERSONALS

ANNEX II.2 (FITXA ENTREVISTA A FAMÍLIES)

FICHA PARA LA ENTREVISTA CON LA FAMILIA EN RELACIÓN A LA INTEGRACIÓN DE SU HIJOS EN EL SISTEMA EDUCATIVO BALEAR

(Los indicadores han de ser revisados y ampliados o modificados si es necesario, sobre todo porque deben responder a indicadores claros y cuya respuesta nos pueda servir para calibrar el grado de integración o no)

(Conviene pasarlo, lo antes posible a las dos compañeras que tienen que realizar las entrevistas con las familias, para conocer su opinión y aportaciones)

(El cuestionario convendría fuera utilizado como guía, no como documento rígido i lineal, es necesario conseguir la confianza de las familias)

DATOS GENERALES FAMILIARES

(**anónimos**, explicarles la filosofía de nuestro trabajo como una ayuda para dar ideas que mejoren la integración escolar de sus hijos)

Datos básicos de la familia:

Familia: nuclear
 uniparental
 viven con otras familias

Edad: Padre () Madre ()

Nacionalidad/des:

Número de hijos:

Edades:

Curso de escolarización:

Lugar de nacimiento:

La familia se encuentra reagrupada en su totalidad (Pares+hijos):

Datos básicos del proceso migratorio:

Motivación.

Itinerario migratorio

Por que vinieron a Palma.

Año de llegada:

Situación administrativa:

Padre (Regular – Irregular)

Madre (Regular-Irregular)

Trabajos de los padres:

Retribución media mensual (respuesta opcional):

DATOS ESCOLARES DE LOS HIJOS EN PAÍS DE ORIGEN:

Estudios de los hijos en su país:

Resultados académicos:

Expectativas familiares en relación a la escolarización de los hijos en .

Otros aspectos relacionados con la educación en su país:

- Escolarización obligatoria
- Normas y sistema de disciplina de los centros
- La figura del maestro o profesor
- Alumnos que siguen estudios medios y superiores
- Coste de la enseñanza
- Grado de satisfacción de los padres con el sistema educativo del Ecuador.

DATOS ESCOLARES DE LOS HIJOS EN LUGAR DE DESTINO: (Para romper el hielo)

Valoración general de l'escolarización de sus hijos al centro educativo de ..:

Narración del proceso o procesos seguidos.

- A qué escuela van
- Qué curso hacen
- Qué le gusta más y carecen

Como lleva el tema del catalán

Correspondencia de nivel al matricularse aquí respecto al país de origen

Dificultades que han tenido

Sugerencias para mejorar

Ventajas e inconvenientes de un sistema educativo y del otro.

QUESTIONARI INDICADORES

(abierto y flexible según la predisposición y formación de la familia)

A) EL PROCESO MIGRATORIO DE LOS NIÑOS

(Los padres deberían contarnos o relatarnos los aspectos referentes a las siguientes preguntas)

Itinerario migratorio del niño.

Efectos de la emigración en el niño/a.

Añoranza y visión del alumno de la migración familiar.

Otros aspectos (A formular per la companyera de ecuador)

B) EL ALUMNADO DENTRO LA ESCUELA Y/O EL INSTITUTO

Criterios de escolarización en el centro educativo: (Proximidad del domicilio al centro. Existencia de plazas escolares en el centro (Dificultades). Escolarización directa al centro o a través de la oficina de escolarización. ETC.

Distribución espacial por barrios/centros educativos. Forzada o voluntaria elección del centro. Motivos)

Participación del hijo/a en salidas y actividades extraescolares:

Dificultades económicas y otras. Sensibilización familiar (peligros,..).

Conflictos ideológicos –Visitar una iglesia?.

Tiene o carece de amigos en la clase. Nacionalidades. Criterios de afinidad.

Influencia de otras familias de la misma nacionalidad.

Valores educativos que pueden chocar o no con la familia..

Piensa la familia que la nacionalidad del hijo se tiene en cuenta en la escuela. En que sentido.

Disfunción de nivel educativo o no.

La adscripción de su hijo/a a un nivel determinado en función de la edad, tiene correspondencia o no con su sistema educativo. (Como ven esta cuestión)

La incorporación tardía: Asimetría o no del calendario escolar.

Equivalencia curricular entre sistemas educativos. (Que reflexionen sobre esta cuestión)

Resultados académicos del alumnado ecuatoriano en relación al resto

La escuela también mide el rendimiento del alumnado de manera comparativa y el recurso empleado son las notas, bien sea con siglas (PAN, NM, a Primaria), los informes a Infantil y las notas a ESO, Bachillerato.

Piensen que se deben tener en cuenta otras cosas.

Tema de abandonament escolar o de absentismo.

Las circulares escolares y los mecanismos de comunicación escuela-familia funcionan. Dificultades y propuestas. El tema de los escritos en catalán.

Que opina la familia sobre las medidas de atención individualizada a sus hijos: lingüística, cultural, etc.

Su hijo/a se ha encontrado situaciones de actitudes de rechazo o xenofobia.

Han tenido o requerido alguna persona o sistema de mediación intercultural para acceder o entender el funcionamiento de la escuela.

Los servicios sociales en relación a la escuela y la familia inmigrada funcionan. Como mejorar.

Relaciones escolarización inmigración y población marginal en determinados centros. Problemática y dificultades de cohesión social. Como ven este tema, son conscientes.

Aplicación del protocolo de acogida del alumnado ecuatoriano en el centro. Como ha funcionado?

Documentación básica que aportan para la escolarización de sus hijos: Certificado empadronamiento. Fotocopia libro de familia Pasaporte. Permiso de residencia. DNI o equivalente. Cartilla Seguridad Social. Cartilla de vacunas. Expediente académico o libro de escolaridad.

Como familia (o uno de los miembros) ha realizado alguna visita guiada en el centro.

Sus hijos quedan a comedor escolar. Dificultades.

Implicación de la familia en la escuela: AMIPAS. Reuniones generales y reuniones con tutores. Presencia y participación. Actividades generales del centro: encuentros gastronómicos, salidas, etc.

Conocimiento por parte de las familias del sistema de becas, ayudas al estudio: Información. Requisitos legales. Calendario escolar, etc.

Conocimiento del funcionamiento del centro educativo: Lengua. Terminología: (PEC, PAT, NM, PAN...); Horario; Materias; Profesorado...

Interlocución con la administración educativa: A quien dirigirse para...
Experiencias personales y familiares.

Satisfacción mutua: familia/escuela/alumno.

Dificultades culturales: Religiosas. Gastronómicas. Fiestas . Medidas concretas por parte de los centros al respeto. Visión de las diferentes partes.

La madre como enlace entre la escuela y la familia: Es cierto? Causas.

El padre como enlace entre la escuela y la familia: Se cierto? Causas.

Choque cultural familia y escuela. En qué aspectos.

Percepción por parte de las familias de los principales problemas de integración escolar. Como se podría mejorar.

C) EL ALUMNADO EN LA FAMILIA

Vive con su familia nuclear completa. Explicitar situaciones.

Su hijo/os tienen una habitación o espacio específico para el estudio y, para su intimidad en el piso o vivienda. La vivienda está compartida con otras familias.

Relaciones del trabajo de padres y madres y l'atención a los hijos en relación a la suya escolarización.

Tiempo dedicado a las tareas escolares a casa.

Perspectivas de estudio y/o laborales de los padres cabe a los hijos: Visión del sistema educativo como mecanismo de integración, de promoción personal, de un futuro mejor. El trabajo de los niños como mecanismo para obtener recursos económicos para el núcleo familiar residente en Baleares o por enviar remesas a su país. FP o Estudios Universitarios: Qué?

Los papel de los hijos como mediadores culturales: Cultura balear y su familia. Interlocución.

El hijo/a se encuentra integrado en el aspecto exterior: vestuario.

Costumbres de alimentación.

Han notado cambios en sus hijos como consecuencia de su escolarización?

Uso de móvil y de otras hábitos adquiridos en la escuela que hayan llamado la atención de los padres.

Participan en alguna escuela de padres o en cursos de lengua y cultura balear.

Cuales són las aspiraciones de la familia en relación a la ciudadanía espanyola.

D) EI NIÑO/A Y EL ENTORNO PRÓXIMO.

Amigos fuera de la escuela. Cuántos y de qué nacionalidades. El comportamiento cuando a los compañeros de nacionalidad y de otras nacionalidades. Criterios de afinidad.

El tiempo de ocio del niño/afuera de la escuela: Tiene contacto con otros alumnos del centro, de diferentes nacionalidades o de su nacionalidad, Cuáles son: ver la TV, salir a la calle o plaza a jugar, ir al cine, a salas de juego infantil (futbolines..).

En relación a las tareas escolares: deberes.

Leer. Internet?

Grado de conocimiento de su barrio y de la ciudad de....: Lugares mas emblemáticos. Itinerarios por llegar a..... Coge líneas de autobús.

Utiliza los mediados de transporte por ir a l escuela. Transporte escolar o público (EMT). Coste.

Otros aspectos que llamen la atenció de la familia en relació a la sociabilidad del niño fuera de la escuela.

ANNEX III MODEL ENTREVISTA A ALUMNAT ESO I BATXILLERAT

Objectivos:

1.-Comprobar si las preocupaciones, los intereses, los resultados académicos del alumnado de los niveles más altos de la enseñanza no universitaria, de las seis nacionalidades consideradas són similares o no.

2.-Partir de la premisa que el alumnado que llega a estos niveles de la enseñanza, sobretudo extranjeros ya han superado unas barreras cara a la integración importantes (un cierto éxito académico).

Metodologia: Tal vez se podría pasar el cuestionario en grupo como un diàlogo entre amigos, para evitar cualquier tipo de recelo. Convendría pasar el cuestionario tanto a chicos como a chicas, para ver si hay diferencias significativas por sexo.

Ficha del alumno:

Nombre:

Edat:

Sexe:

Curso:

IES:

Nacionalitat:

Itinerario formativo (cursos-país):

1.- ¿Como són tus resultados académicos?

2.- ¿Piensas seguir estudiando o incorporarte al mundo del trabajo?

3.-Tanto en un sentido u otro, cuales són tus ideas en este momento (¿Que quieres estudiar? ¿En qué te gustaría trabajar?)

4.- ¿Qué dificultades crees que encontraràs en el camino?

5.- Mirando un poco hacia atrás: Valora como ha sido tu experiència como alumno, en tú país de nacimiento y aquí. ¿Qué dificultades suele encontrar un alumno extranjero en el sistema educativo balear?

6.-¿De donde te sientes, a donde crees que perteneces?

7.- ¿Qué expectativas tiene tu familia hacia tu futuro?

8.- ¿Qué opinas de la integración de la población extranjera a las Islas Baleares?¿Qué mejorarías al respecto?

9.-A parte del Instituto, ¿a qué dedicas tu tiempo de ocio?

10.- En el caso de ser de nacionalidad extranjera, reflexiona sobre si esta entre tus objetivos conseguir la nacionalidad espanyola. ¿Qué ventajas o inconvenientes vés?